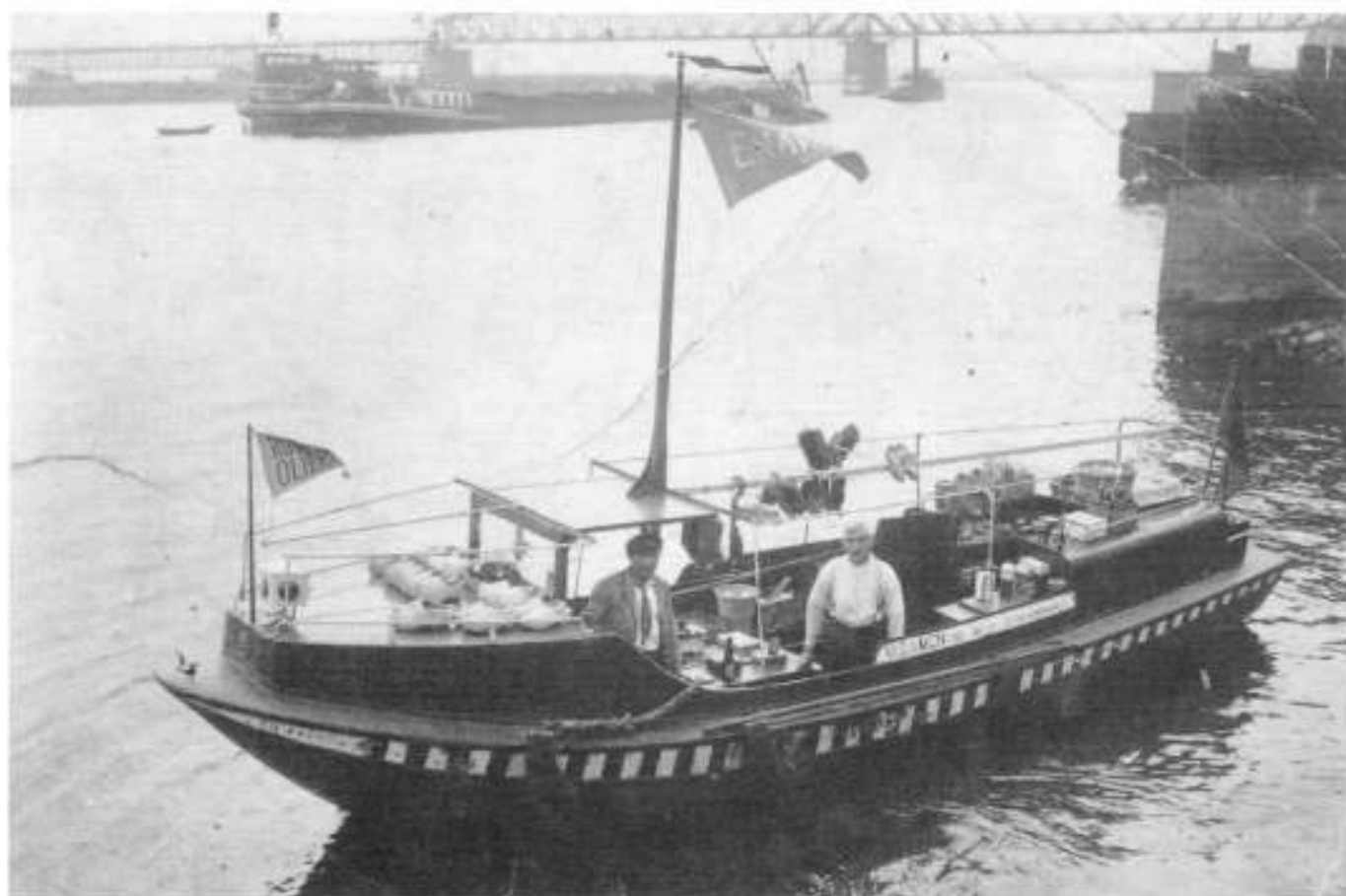

HISTORISCHE VERENIGING HARDINXVELD-GIESSENDAM

JAARGANG 31 NUMMER 1

VOORJAAR 2009

INHOUD

	pag.
Van de voorzitter	1
Reacties op het Mededelingenblad najaar 2008	2
Activiteiten van het bestuur	4
Een mooie geste	6
Burgemeesters van Hardinxveld-Giessendam	7
Het gemeentewapen	9
Genealogie	9
Parlevinker De Rover	16
Telefonie van ons dorp	18
Bep van der Wiel	23
Recensies	28
Koeioneren, daar is (g)een woord Frans bij	30
Wetenswaardigheden	32
Schenken	39
Wie, wat, waar?	40
Publicaties en overige uitgaven	Omslag 3

Omslag: Parlevinker de Rover op zijn volgeladen boot. Foto van Aart Koorevaar

COLOFON

Uitgever	Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam
Eindredactie	J.F. Teeuw-van der Plas
Redactieleden	W.F. van de Bree-Ooms, A. Dubbeldam-van der Waal van Dijk, M.J.A. de Haan
Foto's	Fotoarchief van de Historische Vereniging, Aart Koorevaar, W.F. van de Bree-Ooms, Janny Teeuw
Druk en lay-out	Grafisch Bedrijf Tuijtel BV
Oplage	1000
Redactieadres	Amerhof 9, 3371 SZ Hardinxveld-Giessendam, telefoon 0184- 416380 e-mail: jannyteeuw@kpnplanet.nl
Versijnen	Tweemaal per jaar, gratis voor leden en zusterorganisaties. Losse verkoopprijs: € 3,50
Copyright	Overname van artikelen of gedeelten daarvan is toegestaan mits vermelding van de bron en toezending van een exemplaar.

BESTUUR

T. Sluimer	Parallelweg 126	3371 GE	Hardinxveld-Giessendam	0184-616107	voorzitter
W. F. van de Bree-Ooms	Buitendams 77	3371 BB	Hardinxveld-Giessendam	0184-614563	secretaris
A. Kampman-Timmer	Van Leeuwenhoekstraat 71	2984 EG	Ridderkerk	0180-428594	penningmeester
M. J. A. de Haan	Buitendams 4	3371 BL	Hardinxveld-Giessendam	0184-616586	archivaris
Joh. van den Bout	Rivierdijk 197	3372 BM	Hardinxveld-Giessendam	0184-616450	lid
J. J. van Houwelingen	Kerkstoep 1	3372 DG	Hardinxveld-Giessendam	0184-617726	lid
A. Koorevaar	De Sav. Lohmanstraat 60	4207 NV	Gorinchem	0183-628647	lid
J. F. Teeuw-van der Plas	Amerhof 9	3371 SZ	Hardinxveld-Giessendam	0184-416380	lid

De minimum contributie voor 2009 bedraagt € 15,00. Voor leden tot 18 jaar en ouder dan 65 jaar € 12,50.
Bankrekening: 32.50.99.138, girorekening: 3879669. Bij elke betaling s.v.p. duidelijk uw lidnummer vermelden en wat u betaalt.

Donaties zien wij graag tegemoet. Zie voor meer info : www.hy-hardinxveld-giessendam.nl

VAN DE VOORZITTER

Teun Sluimer

Voorjaar 2009. Het blijft koud. De natuur heeft een achterstand van ongeveer 8 weken, maar er lopen weer lammetjes in de wei en de sneeuwkllokjes bloeien. We gaan de lente weer tegemoet. Als het zonnetje schijnt komen we weer uit onze huizen. De winter is dan weer historie en we staan met onze vereniging weer midden in het heden. De Historische Vereniging is vitaler en levendiger dan ooit. Graag nodig ik u uit om op zaterdagmorgen tussen 10 en 12 uur eens binnen te lopen in het Historisch Informatie Centrum. (kortweg het HIC). U treft daar meestal een bont gezelschap aan dat zich met verschillende zaken bezig houdt.

Naast het bestuurslid dat die zaterdag dienst heeft en onder ander zorgt voor koffie, is de kans groot dat u de volgende personen tegenkomt: min of meer vaste klanten die zich over allerlei historisch materiaal buigen om te achterhalen hoever hun voorgelacht te traceren is. Naast stambomen worden daar bomen opgezet die voor een objectieve toeschouwer abracadabra zijn. Vanuit de HV staan daar twee specialisten centraal. Arie Korevaar en Jan Dubbeldam. Genealogie is hun specialiteit en ze zijn altijd bereid bezoekers met raad en daad bij te staan.

Meestal loopt ook onze archivaris, Arnold de Haan, wel even binnen. Hij kan er op rekenen dat er altijd wel vragen voor hem klaar liggen. Wat hij niet weet is het weten niet waard. U hebt, naar ik aanneem, met veel genoegen naar onze fraaie etalages gekeken. Ze zijn net zo creatief en smaakvol als dit mededelingenblad. Janny Teeuw is daar verantwoordelijk voor. Zij is onze spreekbuis. Onze secretaris Willy van de Bree ontbreekt zelden. Zij is al vele jaren de spil van de Historische Vereniging. Tegen twaalf uur lopen er, op weg naar de wekelijkse boodschappen, meestal partners van bestuursleden binnen. De zaterdagmorgen is ook een trefpunt van mensen die in de voorafgaande week een afspraak hebben gemaakt om diverse zaken uit te zoeken. Zoals bijvoorbeeld fotokopieën maken, om het archief te raadplegen, of om bepaalde spullen af te geven waarvan zij vinden dat ze het best door de HV bewaard kunnen worden.

Kortom veel activiteiten, veel gezelligheid en ook goeie koffie.

Komt u eens langs.

Historisch Informatie Centrum (HIC), Peulenstraat 243

REACTIES OP HET MEDEDELINGENBLAD NAJAAR 2008

Van de redactie

Recensies

Reactie van Arie Sprong, Sliedrecht:
Verkoop boeken e.d. in het Sliedrechts Museum stond verkeerd vermeld.

Openingstijden Sliedrechts Museum, Kerkbuurt 99-10,1 moet zijn: woensdag en zaterdag van 14.00- 17.00 uur.

'De Merwedezone in bedrijf'

Het genoemde boek stond verkeerd geprijsd.
Het boek kost € 12,50 in plaats van € 10,00.

Genealogie, kwartierstaat Adriaanse

Zie rubriek genealogie.

Boven-Hardinxveldse jeugdherinneringen

Reactie van Jan Willem de Jong, Rivierdijk 242, Hardinxveld-Giessendam:

"Met veel interesse heb ik in het Mededelingenblad het verhaal over de Boven-Hardinxveldse jeugdherinneringen van G. Kraaijeveld gelezen. Aangezien mijn jeugd zich in de desbetreffende periode ook voornamelijk in dat gedeelte van het dorp heeft afgespeeld, wil ik u wijzen op een onjuistheid in dit verhaal. In de rij van neringdoenden wordt bakkerij Noordermeer genoemd. Toen was dat echter bakkerij Voogel. Deze bakker was tevens wethouder, fractievoorzitter van de AR, praeses van de kerkenraad van de Gereformeerde Kerk en voorzitter van het bestuur van de Christelijke School. Al met al een man die zijn sporen verdiend heeft in de na-oorlogse jaren (en ook tijdens de oorlog) in Boven-Hardinxveld."

Op deze reactie reageerde Jany Dubbeldam als volgt: "Ik denk dat beiden gelijk hebben. Ik weet dat bakker Noordermeer er zat. Toen ik net bij dokter Van der Kamp werkte, kwam deze bakker met iets nieuws, nl. een automaat bij de winkel deur waar je eigengemaakte kroketten uit kon halen. Dit liep goed, dokter Van der Kamp kwam nogal eens met kroketjes thuis. Tot de dag dat ze blijkbaar niet zo goed meer waren. Het resultaat was nogal wat zieken in de praktijk, inclusief het hele gezin van de dokter en zijn assistente".

Een e-mail van een Boven-Hardinxveldse emigrante uit

Australië: (onveranderd overgenomen)

"Beste Hardinxvelders,

Mijn naam is Barbara Moret en ik ben in 1936 in Hardinxveld geboren. Mijn vader had een bedrijf wat was toen het Kromme Gat in Boven-Hardinxveld op het terrein van De Holland Scheepswerf. Ik groeide op in die buurt. Ik vraag mij af of het gebouwtje van het 'Waar'? web het winkeltje van Van Milligen in het Kromme Gat was. Het was juist voor de bocht als men van de Buurt kwam. Ik woon al over 50 jaar in Australië, maar ik kan me een dergelijk winkeltje nog goed herinneren. Mijn ouders stuurden mij er dikwijls naar toe voor het een en ander. Het was hoog op de dijken toentertijd was er een kleine grintvlakte voor de winkel en Van Milligen ging van de dijk naar beneden aan de linkse kant van het gebouwtje.

Het winkeltje ziet er nogal nieuw uit en de jongen die in de foto staat kon zo ongeveer de leeftijd zijn van de Van Milligen die ik kende. We praten hier over ongeveer 1938-1950. Van Milligen was toen van middelbare leeftijd denk ik (ik was nog jong) en ik meen me te herinneren dat hij toen twee jonge dochters had, die in de winkel hielpen. De deur was groen en ik moest een stapje op. De 'etalage' komt me ook bekend voor. Maar all dit is natuurlijk over zestig geleden.

Sorry over mijn Nederlands, maar ik hoop dat dit behulpzaam is, ook al is het verkeerd.

Met vriendelijke groeten, Barbera Moret "

Note:

Bij het schrijven van dit bericht kreeg de redactie (via de heer Westerhout) uit de nalatenschap van Mevrouw W. Blokland, in leven

baakster in Hardinxveld en Giessendam, een doos met geboortekaartjes. Laat daar nou het geboortekaartje van deze Barbera Moret bij zitten.

Gert Huisman, ook al weer heel wat jaartjes terug uit Australië, schreef Barbera een mail terug:

"Beste mevrouw Moret,

Leuk dat u aan ons een berichtje stuurde uit het verre Australië. Dat u onze web-site heeft bezocht! Dat u na al die jaren toch weer aan uw "roots" dacht en herinneringen met ons wil delen. Ja, wij als Historische Vereniging, dat heet bij jullie toch "Historical Society", niet waar, wij zijn trots op ons dorp, op de nog bestaande gebouwen en leven mee met de vele herinneringen die oude foto's oproepen. Wij krijgen veel medewerking van de meer dan 900 leden en hebben een fijne staf van medewerkers.

Wat betreft uw vragen, daar wordt aan gewerkt. Ook gaan we op een zonnige dag wat foto's maken bij het Kromme Gat voor u, want ik neem aan dat u nooit meer terug geweest bent. Zelf heb ik vandaag op onze kerkelijke kring (een soort "sing-in" bij iemand thuis van een uurtje), gesproken met Aart van Milligen, ook een Boven-Hardinxvelder, een goede kennis van me. Hij is van '37 of '38 meen ik. Hij vertelde dat zijn vader weleens bij uw vader kwam. Aart wist ook van een winkeltje en zei me te weten dat op Krommegat 29 nog een A. Moret woont. Ik keek het eens na in de telefoongids en er staan drie Morets in. Ook nog een S. Moret in de Amerhof 13 en een P. Moret in de Schoolstraat 9. Laat nou op onze

kring br. Ko Kortenhoeven met zijn vrouw aanwezig zijn. Hij werkte jarenlang op het Gemeente Huis en die kent u nog van vroeger. "Heet ze Bep", vroeg hij, "want die werkte daar ook en is met haar man naar Australië vertrokken".

Ja, ons dorp, daar kent men elkaar en komt men elkaar tegen. Het is me opgevallen dat als je ouder en grijzer wordt, dat andere "grijze" mensen op straat je altijd even aankijken om waarschijnlijk te zien of je hen bekend voorkomt. Nog maals leuk om u via de e-mail te ontmoeten. Wij zouden het heel fijn vinden als u ons nog wat meer over uzelf zou kunnen vertellen. Hoe u ertoe kwam te emigreren, met welke boot of vliegtuig u vertrok, grappige dingen die u opviel toen u in Australië aankwam, de taal, werk vinden enz.

Ook of u wel eens heimwee hebt gehad naar "den dijk" en waarom. Wie u het liefst weer zou hebben willen zien of uw favoriete plekje? Als u weer eens aan ons zou schrijven komt er vast wel meer los. Waarom deze vraag? Wij zijn in ons Mededelingenblad aan een serie "Oud-inwoners die emigreerden" begonnen en ik heb al met bezoekers hier uit de USA, Canada en zelfs Brazilië gesproken voor een eventueel verhaal. Hoe vroegere emigranten enerzijds ons dorp beleefden en achterlieten en anderszijds "How they managed to work it out down under". Ja, wij leren ook een beetje Engels hier, want we kijken naar Australische TV- series zoals Crocodile Dundee, Treasure Island (for the kids), Flying Doctors, Neighbours, Crocodile Hunter of ...How to survive in the Outback! Ja, dat Engels, daar zal u nu wel heel goed in zijn met dat dinky-di aussi accent inclus. Voor ik het vergeet, bent u nog naar dat concert geweest van André Rieux in Melbourne? Wat een bijzondere man nietwaar? Wat kon die Australische zangeres met Hollandse achtergrond toch mooi zingen! Mijn vrouw en ik hebben het hier op de TV gevolgd en erg genoten van de show.

Welnu, ik hoop dat ik u niet overvallen heb met mijn lange brief en uitnodiging om terug te schrijven. Uw Hollands is nog goed trouwens. In elk geval leuk dat u met ons contact hebt opgenomen. Hopelijk tot wederhoren".

Gert Huisman

ACTIVITEITEN VAN HET BESTUUR

J.F. Teeuw-van der Plas

Kerstmarkt december 2008

De jaarlijkse kerstmarkt in 'De Lange Wei', is een steeds terugkerende traditie in het genoemde zorgcentrum. Ook de Historische Vereniging bemande een kraampje waarin de publicaties en overige uitgaven te koop werden aangeboden. Ook werden er nieuwe leden bijgeschreven. Het ledenbestand stond rond de jaarwisseling op 965. Een mooi begin voor het nieuwe jaar.

De januarimaand begon met een schitterend winterlandschap, met sneeuw, ijzel en o, wat bijzonder, natuurijs op de riviertjes, vlieten en sloten in onze omgeving. De ijsbanen 'De Putten' in Boven-Hardinxveld en langs de Parallelweg werden druk bezocht. Ijsbaan St. Moritz had zijn handen vol aan de organisatie van de zo beroemde molentocht, die op zaterdag 10 januari werd verreden. Het was erg druk en gezellig op De Giessen. Duizenden mensen, jong en oud waren op het ijs, met of

zonder schaatsen en er werd gretig gebruik gemaakt van de koek-en-zopie kraampjes langs de oevers. Ook ons oudste bestuurslid (niet in leeftijd), Arnold de Haan heeft zonder problemen de 75 kilometerlange tocht volbracht. Een welverdiende medaille sierde zijn trui.

Peulenlaan

De Peulenlaan is een prachtige poort van groen als je vanaf het westen ons dorp binnenkomt.

Een laan die in alle seizoenen een bosachtig effect geeft met vooral in het voorjaar en de herfst adembenemende kleuren.

Nu heeft de gemeente plannen om deze bomenpracht rigoreus te snoeien, zeg maar kappen, omwille van de krapte in de parkeerplaatsen in en rond het industrieterrein De Peulen.

Gelukkig heeft ook de H.V. bij monde van Stichting Dorpsbehoud een vinger in de pap en is dit onzalige plan voorlopig van de baan. Wij blijven alert en hopen dat er een andere oplossing zal worden gevonden voor het parkeerprobleem.

Installatie nieuwe burgemeester

Een belangrijk moment in de geschiedenis van bestuurlijk Hardinxveld-Giessendam was het feit dat op woensdag 18 februari 2009 een nieuwe burgemeester werd geïnstalleerd. Voor het eerst een vrouw, Maria Wiebosch-Steeman en haar politieke kleur is Groen-Links.

Enkele bestuursleden waren op uitnodiging aanwezig en waren getuige van de charmante manier waarop de loco-burgemeester, de heer T. Sluimer, haar de ambtsketting omhing.

Maria Wiebosch-Steeman

Commissaris van de Koningin van de provincie Zuid-Holland, Jan Franssen, hield een boeiende toespraak met lovende woorden voor de nieuwe 'burgermoeder'. In onze mooie Alblas-serwaard zetelt trouwens nog een vrouw op de hoogste burgerlijke trap, Els Boot, burgemeester van de Giessenlanden. Zij vond het een stap in de goede richting dat zij er niet meer alleen voor stond in die bestuurlijke mannenwereld. Mevrouw Wiebosch hield een pittige toespraak waarop met champagne werd geklonken. Toen wij haar feliciteerden, vertelde zij dat zij sinds haar benoeming al lid was geworden van de Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam en dat zij het boekje "Gekleed in de Waard" zo mooi vond. Dus ook de historie heeft haar interesse.

'150 jaar Openbaar Onderwijs in Hardinxveld en Giessendam-School I, II, III, IV en School A, B, C.'
Piet Swets

In mei van dit jaar zal er weer een publicatie verschijnen in de historische reeks. Het wordt de 43^e uitgave en zo te zien en te lezen een interessant boekje.

Piet Swets heeft zich al jaren verdiept in het

Openbaar Onderwijs in Giessendam en Hardinxveld. Van alle verzamelde gegevens en foto's is een mooi boekje samengesteld dat ongetwijfeld bij velen warme herinneringen oproept uit hun schooljaren. Zeven scholen worden behandeld, vier in Neder-Hardinxveld en Boven-Hardinxveld, namelijk school I, II, III en IV en in Giessendam school A en B en ten slotte in Giessen-Oudekerk school C.

De publicatie wordt bij de leden gratis thuisbezorgd. Zo is er weer iets om naar uit te kijken!

Wilt u meer exemplaren, na verschijnen is het te koop op de bekende adressen.

Open Monumentendag 12 september 2009

Het bestuur heeft zich al weer verdiept in de wijze waarop de aanstaande Open Monumentendag op 12 september zal worden gehouden.

Het thema is 'Op de kaart', waarmee wij wel uit de voeten kunnen.

Een expositie in Herberg "De witte Swaen" van oude landkaarten, ansichtkaarten en nog ander kaartmateriaal uit ons archief.

De gemeentelijke bibliotheek heeft, zoals voorgaande jaren, een programma voor de jeugd. In de regionale kranten zult u daar te zijner tijd meer over lezen.

**Week van de Geschiedenis
17 t/m 25 oktober**

Het thema van de week van de geschiedenis 2009 is OORLOG EN VREDE. Wie door Nederland reist, ziet nog steeds sporen van verschillende oorlogen terug in het landschap, de kastelen, bunkers en verdedigingslinies. Wat heeft zich daar allemaal afgespeeld?

OORLOG kan gaan over militaire geschiedenis, over rechteloosheid, verzet, collaboratie, grenzen, trots, eer en vervolging. Maar ook over mythevorming, heldenverering en legendes. Ook straatnamen, dagboekfragmenten, monumenten en propagandaposters.

VREDE kan gaan over verdragen, Nobelprijswinnaars, de VN en over leven in vrijheid.

Ook de Historische Vereniging zal in samenwerking met de Openbare Bibliotheek het thema gestalte geven met een expositie.

Ex-gijzelaar Bas Egas legde een krans namens de Merwedegijzelaars (Foto: Floor Klomp) 1994

Het gijzelingsdrama van 16 mei 1944, dit jaar 65 jaar geleden, heeft vele diepe wonden en ellende gebracht in de Giessendamse en Sliedrechtse gezinnen. Vele mannen zijn opgepakt en uit de trein gehaald en samengedreven bij de School met de Bijbel in Hardinxveld. Later op transport gesteld naar Amersfoort en daarna nog verder naar Duitse kampen. Velen leven niet meer, maar om de herinnering aan

die kwade maanden levendig te houden, zal er in de bibliotheek een expositie worden ingericht over dit drama. Anja van der Starre, dochter van één van de gijzelaars is hier de drijvende kracht achter. Zij heeft veel verzameld rondom deze gebeurtenis. Lees er meer over in de regionale pers.

De week start op zaterdag 17 oktober 2009 met de Landelijke Archievendag.

EEN MOOIE GESTE

U kent ongetwijfeld het eetcafé "De Kleine Beurs" gevestigd aan het Peulenplein.

Degenen van u die daar binnen zijn geweest, kan het niet zijn ontgaan dat het interieur een historische sfeer uitstraalt.

De wanden zijn als het ware behangen met vele historische foto's van ons dorp en met wat geluk vindt u daar ook nog een foto van één van uw voorouders tussen.

Het zal u daarom niet verbazen dat de eigenaar van het etablissement, Theo Trapman, een actief lid is van onze Vereniging. Actief in die zin, dat hij in zijn zaak reclame maakt voor de Historische Vereniging en op die manier nieuwe leden werft.

In januari deed Theo de suggestie dat voor

elk 10e lid dat vanaf dat moment zou worden ingeschreven, de contributie voor één jaar betaald zou worden door "De Kleine Beurs".

Vanzelfsprekend werd dit idee door het bestuur in dank aanvaard.

Op 6 maart 2009 werd dat '10e lid' ingeschreven. Het is mevr. N. van der Wiel – van de Bree, waarmee ons totale ledenaantal de 962 bereikte. Zij kreeg lidnummer 1299!

Om die gelegenheid niet ongemerkt voorbij te laten gaan, werd haar op vrijdag 13^e maart

in "De Kleine Beurs" een cheque overhandigd, goed voor een jaar gratis lidmaatschap.

Wij zijn benieuwd wie het '20^e, 30^e, 40^e en/of 50^e lid' zal worden in dit jaar.

U ook?

BURGEMEESTERS VAN HARDINXVELD EN GIESSENDAM

Op het moment van uitkomen van dit Mededelingenblad hebben wij in Hardinxveld-Giessendam een nieuwe burgemeester, mevrouw M. Wiebosch-Steeman. De eerste vrouwelijke burgemeester van het dorp en de zesde van de samengevoegde dorpen Giessendam en Hardinxveld. Zij werd geïnstalleerd op 18 februari 2009. Ter illustratie onderstaand haar voorgangers sinds 1832; een indrukwekkende lijst:

Giessendam

periode	naam burgemeester
1843 - 1853	Mr. M. Buys van Sittert
1853 - 1859	J. van Aken
1859 - 1868	O.A. Plato
1868 - 1876	S. van Sittert
1876 - 1904	J. Sneltsjes
1904 - 1933	W.A. Laurensen
1933 - 1944	L. Neijens
1944 - 1945	J.W. Zuiderhout (waarnemend)
1945 - 1946	J.E. Heymersma (waarnemend)
1946 - 1952	H.C. Vermaat
1953 - 1956	A.L.C. Brinkman

Hardinxveld

periode	naam burgemeester
1832 - 1850	Hendrik Wisboom
1850 - 1852	Cornelis Bastiaan Wisboom
1852 - 1866	P.M. Brouwer
1866 - 1867	A.A.J.C. Cremer
1867 - 1871	F.M. de Vries van Heijst
1871 - 1878	A.J. Goudriaan
1878 - 1883	Mr. P. Dozij
1883 - 1887	M. van Hoogenhuyze
1887 - 1892	J.F. Roelvink
1892 - 1918	Jan Schoehuizen
1918 - 1924	M. de Lijster
1924 - 1939	J.W. van Aken
1939 - 1943	K. de Boer
1943 - 1945	J.W. Zuiderhout
1945 - 1956	K. de Boer

Burgemeester Sneltsjes ±1900

Hardinxveld-Giessendam

periode	naam burgemeester*	partij of stroming
1957 - 1980	Bram Brinkman	ARP, CDA
1980 - 1984	Roel Dijkstra	CDA
1984 - 1995	Boelhouwer van Wouwe	CDA
1995 - 2006	Arie Noordergraaf	SGP
2006 - 2008	waarnemend Roel Augusteijn	CDA
2009 -	Maria Wiebosch- Steeman	GroenLinks

Over burgemeesters valt allicht iets te vertellen: In het herdenkingsboekje 75 jaar Koningin Wilhelminaschool, las ik het volgende:

Rampspoed

Op 16 mei 1944 vond het gijzelingsdrama plaats in Sliedrecht en Hardinxveld-Giessendam. Op dezelfde dag werd de toenmalige burgemeester van Giessendam, de heer L. Neyens begraven. Meester De Zeeuw van de Koningin Wilhelminaschool was op zijn fiets op weg naar de begrafenis en op de Dam brak plotseling de as van zijn fiets en de gevolgen waren ernstig: een gebroken neus, hevige bloedingen en opname in het ziekenhuis. Een hele consternatie in het dorp. Ondertussen werden er onschuldige mannen langs de dijk opgepakt en later weggevoerd naar Amersfoort. Lees hier meer over in het stukje 'Week van de geschiedenis'.

1953:
Kennismaking met
burgemeester Brinkman

Burgemeester Dijkstra bij de 16.000^e inwonster H'veld-G'dam

Aubade voor de burgemeester

In 1953 werd de heer A.L.C. Brinkman geïnstalleerd als burgemeester van Giessendam. Op zijn tocht door het dorp bezocht hij ook de Koningin Wilhelminaschool, begeleid door zijn vrouw en zoontje Elco. Zij werden toegezongen door de schoolkinderen van de Koningin Wilhelminaschool in Buitendams, met een wel zeer gewichtig welkomstlied op de wijs van: 'Wij geven het niet over...'

Wij smeken hier te samen
Tot U, o God, onze Heer,
O, zie met liefd'rijk ogen
Op burgemeester neer.
Wil steeds hem toch bewaren
Voor alle nood en smart,
Dat is de grote bede
Van onze mond en hart.

Burgemeester K., de Boer en koningin Juliana

Moog' steeds Uw zegen rusten
Op hem en zijne vrouw
Houd leed en ziekte verre
Gedenk hen naar Uw trouw.
Geef hier hen goede jaren
Tot heil van Giessendam
Wil burgemeester sparen
Nu hij hier tot ons kwam.
Wil verder hen gedenken
Geef hun toch steeds de kracht

Die Gij altijd wilt schenken
Aan wie, op U slechts wacht.
Zo bidden wij tesamen
Om Uwe zegen, Heer
Wil hen toch steeds bekwamen
Uw grote naam ter eer.

Over de 100-jarige Koningin Wilhelminaschool is verder nog te lezen in de rubriek 'Wetenswaardigheden' in dit blad.

HET GEMEENTEWAPEN VAN HARDINXVELD-GIESSENDAM

Het Hardinxveldse gemeentewapen is al heel oud. Het is ontstaan in 1096 in het Franse stadje Châtillon sur Marne. Het wapen is verleend ter ere van een kruistocht. De erop voorkomende vogelfiguur, een merlette, is er pas enkele jaren later bijgekomen. Het wapen kwam in Hardinxveld via het uit Keulen afkomstige Joodse riddersgeslacht De Jeude. Toen Bruisten de Jeude de Heerlijkheid in 1454 kocht, werd het wapen ook aan Hardinxveld verbonden. Een later familielid van hem, Arent de Jeude, ook Heer van Hardinxveld, woonde op Slot Loevestein, waar hij in 1570, kort na de het begin van de Tachtigjarige Oorlog, werd vermoord. Hij werd in Hardinxveld begraven. Het Giessendamse wapen met het molenrad is afkomstig van 'Tielman den Moelenaer, ambachtsheer van der Ghijssen'.

Na de samenvoeging zijn beide wapens in het nieuwe, linksgeschuinde gemeentewapen van Hardinxveld-Giessendam opgenomen. De linkerkant is van keel, beladen met drie palen van paalvair. Het schildhoofd is van goud, beladen met een vogelfiguur van sabel. Het rechter gedeelte toont in keel een zilveren molenrad. Het schild is gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee paarlen. Het wapen is verleend bij Koninklijk Besluit van 2 februari 1959.

GENEALOGIE

Arie Koorevaar e.a.

Fijn dat deze rubriek zo goed wordt gelezen. Wij krijgen steeds meer gehoor op onze vragen en oproepen.

Overigens zijn de gegevens in deze rubriek verkregen uit betrouwbare bron. Mocht u onverhoopt toch nog een foutje ontdekken, dan verzoeken wij u deze door te geven.

Willemijntje van der Plas

Op de vraag wie de ouders van Willemijntje van der Plas waren, hebben wij nog geen antwoord kunnen vinden.

Kwartierstaat Adriaanse

Reactie van R.F. van Dijk, Gorinchem:
Een aanvulling op kwartier 28 in de kwartierstaat van Adriaanse op pagina 31 is als volgt:
Geboren in Schelluinen, 09-01-1801

Reactie van Jan de Vos uit Hardinxveld-Giessendam: In generatie 2 (ouders) de overlijdensdatum van zijn opa, Cornelis Adriaanse, is niet 9 september 1977, maar donderdag 8 september in Gorinchem. Anna Huisman is ook in Gorinchem overleden en niet zoals vermeld in Hardinxveld-Giessendam.

Wie?

Een mailtje van de heer Ad Paans uit Sleenwijk met bijgevoegde foto:

"In een doos oude foto's van mijn schoonmoeder mevrouw Van der Linden uit Boven-Hardinxveld, vond ik deze foto. Hij is gemaakt voor de Eerste Wereldoorlog in Amsterdam. Op de foto staan allemaal Hardinxvelders en de man met de sigaret in zijn mond is de opa van mijn vrouw, Hendrik Hoornaar geboren 26-09-1894 te Hardinxveld. Er staat ook nog een Cornelis Klop op, maar wie de overigen zijn, weten wij niet. Misschien kunt u ons helpen?"

'Het nobele ploegje'

Kwartierstaat

Bij het samenstellen van de kwartierstaat keerde ik in gedachten terug naar de jaren 1942-1946, de periode waarin ik door oorlogsomstandigheden mijn jeugd bij mijn grootouders familie De Boon in den Bout moest doorbrengen. Daar woonde ook de hoofdpersoon van deze kwartierstaat.

Elke stad of dorp heeft wel een aantal specifieke wijken die zich niet alleen onderscheiden wat betreft de aard van de wijk, maar meer nog door de aard van de bewoners. Dit werd enkele jaren geleden duidelijk, toen men een reünie had georganiseerd voor al diegenen die daar geboren zijn en ook school hebben gegaan. Den Bout begint bij de eerste huizen vanaf de Kanaaldijk, de Nieuwendijk en daarna de Oudendijk en verder de Boutse school (School 1) en dan de Wiel en de Mattenshuur,

verderop de Nieuwe Stigt, (Steeg) tot aan de garage van de Snelle Vliet.

Wij hadden wel eens het idee dat het zogenaamde 'Eindje van den Bout' er niet echt bij hoorde, want bij de bevrijdingsfeesten stond er bij de Boutseschool een ereboog met het opschrift: "Al is den Bout dan nog zo min, toch eren wij de Koningin".

Op de foto hieronder staan de eerste paar huisjes en op nummer 5 of 6 woonde Adrianus den Breejen, de man van deze kwartierstaat. Zijn moeder heette Gijsbertje en daarom kennen wij hem het beste als 'Adrie van Gijsies'.

Kwartierstaat van Adrianus den Breejen

Generatie 1 (kwartierdrager)

- 1 Adrianus den Breejen, geboren op zondag 10 januari 1932 in Hardinxveld. Adrianus trouwde met Lientje Kant. Lientje is geboren op zondag 24 februari 1935 in Dussen, dochter van Cor Kant en Suzanne van Winkelen. Generatie 2 (ouders)
- 2 Teunis Hendrik den Breejen, geboren op zaterdag 19 november 1904 in Hardinxveld [bron: akte.137]. Teunis is overleden op zondag 25 november 1990 in Delft, 86 jaar oud. Hij is begraven op woensdag 28 november 1990 in Hardinxveld- Giessendam. Hij trouwde, 26 jaar oud, op vrijdag 21 november 1930 in Hardinxveld [bron: akte 56] met de 27-jarige
- 3 Gijsbertje van der Linden, geboren op maandag 2 februari 1903 in Hardinxveld. Van de geboorte is aangifte gedaan op dinsdag 3 februari 1903 [bron: akte.22]. Zij is gedoopt op zondag 8 maart 1903 in Hardinxveld. Gijsbertje is overleden op maandag 30 januari 1978 in Hardinxveld- Giessendam, 74 jaar oud.

Generatie 3 (grootouders)

- 4 Adrianus den Breejen, geboren op woensdag 13 december 1871 in Hardinxveld. Adrianus is overleden op dinsdag 30 januari 1945 in Hardinxveld, 73 jaar oud.
Beroep: visser
Hij trouwde, 24 jaar oud, op zaterdag 10 oktober 1896 in Hardinxveld met de 22-jarige
- 5 Willemina Hendrika Remans, geboren op woensdag 3 juni 1874 in Hardinxveld. Willemina is overleden na 1945 in Hardinxveld, minstens 71 jaar oud.
- 6 Hendrik Arie van der Linden, geboren op vrijdag 1 december 1871 in Hardinxveld. Hij is gedoopt op zondag 7 januari 1872 in Boven-Hardinxveld. Hendrik is overleden op zondag 3 juli 1938 in Hardinxveld, 66 jaar oud.
Hij trouwde, 26 jaar oud, op vrijdag 11 november 1898 in Vuren met de 25-jarige
- 7 Hendrika van der Wal, geboren op dinsdag 2 september 1873 in Vuren. Hendrika is overleden op vrijdag 8 oktober 1920 in Hardinxveld, 47 jaar oud.

Generatie 4 (overgrootouders)

- 8 Bastiaan (Saan) den Breejen, geboren op maandag 2 april 1838 om 09:00 in Hardinxveld. Van de geboorte is aangifte gedaan op dinsdag 3 april 1838 [bron: Burgelijkestand.Hardinxveld]. Bastiaan is overleden op woensdag 25 juli 1917 in Hardinxveld, 79 jaar oud.
Hij trouwde, 20 jaar oud, op zaterdag 13 november 1858 in Hardinxveld met de 20-jarige
- 9 Maria van den Bout, geboren op vrijdag 1 december 1837 in Sliedrecht. Maria is overleden op woensdag 10 februari 1915 in Hardinxveld, 77 jaar oud.
- 10 Cornelis Remans, geboren op donderdag 8 juni 1837 in Hardinxveld. Cornelis is overleden op maandag 21 december 1908 in Hardinxveld, 71 jaar oud.
Beroep: arbeider
Hij trouwde, 22 jaar oud, op zaterdag 25 juni 1859 in Hardinxveld met de 21-jarige
- 11 Willemina van der Plas, geboren op woensdag 7 maart 1838 in Hardinxveld.

Willemina is overleden op woensdag 5 juni 1912 in Hardinxveld, 74 jaar oud.

- 12 Arie van der Linden, geboren op maandag 23 december 1844 in Hardinxveld. Hij is gedoopt op zondag 2 februari 1845 in Hardinxveld. Arie is overleden op woensdag 26 februari 1930 in Hardinxveld, 85 jaar oud.
Hij trouwde, 26 jaar oud, op zaterdag 2 september 1871 in Hardinxveld met de 22-jarige
- 13 Hendrina den Breejen, geboren op vrijdag 30 maart 1849 in Hardinxveld. Hendrina is overleden op vrijdag 27 december 1895 in Hardinxveld, 46 jaar oud.
- 14 Gerrit Jan van der Wal, geboren op zaterdag 18 juli 1829 in Vuren [bron: akte 23]. Hij trouwde, 26 jaar oud, op zaterdag 19 april 1856 in Vuren [bron: akte.4] met de 23-jarige
- 15 Gijsbertje Pippel, geboren op maandag 25 juni 1832 in Vuren. Gijsbertje is overleden op zaterdag 22 juni 1901 in Vuren, 68 jaar oud.

Generatie 5 (betovergrootouders)

- 16 Pieter Teunisz den Breejen, geboren op zondag 9 maart 1806 in Boven Hardinxveld. Pieter is overleden op dinsdag 30 september 1879 in Hardinxveld, 73 jaar oud.
Hij trouwde, 25 jaar oud, op donderdag 23 juni 1831 in Hardinxveld met de 18-jarige
- 17 Aaltje Swets, geboren op maandag 2 november 1812 in Hardinxveld. Aaltje is overleden op woensdag 17 november 1875 in Hardinxveld, 63 jaar oud.
Beroep: naaister
- 18 Huijbert Roelofs van den Bout, geboren op maandag 19 augustus 1811 in Boven Hardinxveld. Huijbert is overleden op dinsdag 6 mei 1856 in Hardinxveld, 44 jaar oud.
Hij trouwde, 24 jaar oud, op vrijdag 4 december 1835 in Sliedrecht [bron: acte. nr.36] met de 17-jarige
- 19 Elisabeth Guijs, geboren op zaterdag 13 december 1817 in Sliedrecht. Elisabeth is overleden op vrijdag 8 december 1893 in

- Hardinxveld, 75 jaar oud. Elisabeth trouwde (2), 41 jaar oud, op vrijdag 24 december 1858 in Hardinxveld met Adrianus Kamsteeg (1831-1900), 27 jaar oud.
- 20 Hendrik Bastiaanszn Remans, geboren op maandag 27 mei 1799 in Hardinxveld. Hendrik is overleden op maandag 24 maart 1873 in Hardinxveld, 73 jaar oud.
Beroep: arbeider
Hij trouwde, 22 jaar oud, op zaterdag 25 mei 1822 in Hardinxveld met de 20-jarige
- 21 Fijgje Gijsbertsdr Klop, geboren op maandag 15 maart 1802 in Boven Hardinxveld. Zij is gedoopt op zondag 28 maart 1802. Fijgje is overleden op maandag 30 oktober 1871 in Hardinxveld, 69 jaar oud.
- 22 Teunis Aartszn van der Plas. Hij is gedoopt op zondag 15 juli 1787 in Boven Hardinxveld. Teunis is overleden op vrijdag 23 april 1852 in Hardinxveld, 64 jaar oud.
Beroep: visser
Hij trouwde, 28 jaar oud, op donderdag 28 maart 1816 in Hardinxveld met de ongeveer 22-jarige
- 23 Willemijntje Reemans, geboren omstreeks 1794 in Hardinxveld.
- 24 Arie van der Linden, geboren op maandag 10 september 1810 in Zuilichem. Hij is gedoopt op zondag 16 september 1810 in Zuilichem. Arie is overleden op dinsdag 7 oktober 1890 in Hardinxveld, 80 jaar oud.
Beroep: arbeider
Hij trouwde, 25 jaar oud, op zaterdag 20 februari 1836 in Hardinxveld met de 21-jarige
- 25 Agatha de Rek, geboren op maandag 6 februari 1815 in Dordrecht. Agatha is overleden op zaterdag 6 september 1884 in Hardinxveld, 69 jaar oud.
- 26 Hendrik Hendrikszn den Breejen, geboren op woensdag 9 maart 1808 in Neder Hardinxveld.
Hij trouwde, 27 jaar oud, op donderdag 3 december 1835 in Hardinxveld met de ongeveer 24-jarige
- 27 Johanna Romijn, geboren omstreeks 1811 in Papendrecht.
- 28 Willem van der Wal, geboren op zaterdag 21 juli 1798 in Vuren. Willem is overleden op woensdag 22 juni 1859 in Vuren, 60

jaar oud [bron: akte.18].

Hij trouwde, 22 jaar oud, op vrijdag 3 november 1820 in Vuren [bron: akte.28] met de 28-jarige

- 29 Aaltje van Willegen, geboren op zaterdag 12 november 1791 in Vuren. Zij is gedoopt op zondag 20 november 1791 in Vuren. Aaltje is overleden op maandag 2 juli 1866 in Vuren, 74 jaar oud [bron: akte 23]. Van het overlijden is aangifte gedaan op maandag 2 juli 1866.
- 31 Hendrika Pippel, geboren in Vuren. Hendrika is overleden in Ameide. Zij begon een relatie met NN.

Generatie 6 (oudouders)

- 32 Teunis Corneliszn den Breejen. Hij is gedoopt op zaterdag 20 maart 1762 in Boven Hardinxveld. Teunis is overleden op maandag 22 juni 1846 in Hardinxveld, 84 jaar oud.
Beroep: dagloner
Hij ging in ondertrouw, 29 jaar oud, op vrijdag 3 februari 1792 in Hardinxveld met de 22-jarige
- 33 Heijltje Teunisdr Swets. Zij is gedoopt op zondag 19 november 1769 in Boven Hardinxveld. Heijltje is overleden op dinsdag 13 oktober 1846 in Hardinxveld, 76 jaar oud.
- 34 Bastiaan Corneliszn Swets. Hij is gedoopt op zondag 20 augustus 1786 in Boven Hardinxveld. Bastiaan is overleden op maandag 1 maart 1858 in Hardinxveld, 71 jaar oud.
Beroep: dagloner
Bastiaan trouwde (2), 31 jaar oud, op vrijdag 22 mei 1818 in Hardinxveld met Annigje Jansdr van den Heuvel (1776-1869), 41 jaar oud.
Hij trouwde (1), 23 jaar oud, op vrijdag 13 juli 1810 in Giessendam met de 24-jarige
- 35 Geertje Gerritsdr. Klop. Zij is gedoopt op zondag 18 juni 1786 in Boven Hardinxveld. Geertje is overleden op maandag 5 september 1814 in Hardinxveld, 28 jaar oud.
- 36 Roelof (Rokus) van den Bout, geboren op zondag 3 juni 1787 in Hardinxveld. Hij is gedoopt op zondag 3 juni 1787 in Hardinx-

- veld. Roelof is overleden op maandag 3 januari 1825 in Hardinxveld, 37 jaar oud. Hij trouwde, 23 jaar oud, op zondag 3 maart 1811 in Hardinxveld met de 18-jarige
- 37 Stijntje Hendze Goudriaan, geboren op vrijdag 13 april 1792 in Hardinxveld. Zij is gedoopt op zondag 15 april 1792 in Hardinxveld. Stijntje is overleden op donderdag 9 juni 1864 in Hardinxveld, 72 jaar oud.
- 38 Bastiaan Guijs, geboren op maandag 26 juni 1780 in Sliedrecht. Hij is gedoopt op zondag 2 juli 1780 in Sliedrecht. Bastiaan is overleden op zondag 24 december 1848 in Sliedrecht, 68 jaar oud. Van het overlijden is aangifte gedaan [bron: akte146]. Hij trouwde, 25 jaar oud, op zaterdag 19 april 1806 in Sliedrecht met de 26-jarige
- 39 Maria Isaaksdr Lormier, geboren op zaterdag 18 september 1779 in Sliedrecht. Zij is gedoopt op zondag 26 september 1779 in Sliedrecht. Maria is overleden op zondag 23 september 1821 in Sliedrecht, 42 jaar oud. Bastiaan en Maria gingen op zaterdag 29 maart 1806 in Sliedrecht in ondertrouw.
- 40 Bastiaan Hendrikszn Remans. Hij is gedoopt op zondag 13 juli 1760 in Boven Hardinxveld. Bastiaan is overleden op woensdag 25 april 1832 in Hardinxveld, 71 jaar oud. Beroep: dagloner Bastiaan is weduwnaar van Pietertje Dirksdr Klop (ovl. 1798). Bastiaan trouwde (3), 54 jaar oud, op donderdag 8 december 1814 in Hardinxveld met Neeltje Ariesdr van Wijngaarden (1767-1841), 46 jaar oud. Hij trouwde (2), 38 jaar oud, op zondag 5 augustus 1798 in Boven Hardinxveld met de 35-jarige
- 41 Niesje Gijsbertsdr. Holleman. Zij is gedoopt op maandag 8 november 1762 in Boven Hardinxveld. Niesje is overleden op maandag 30 maart 1812 in Hardinxveld, 49 jaar oud. Niesje is weduwe van Gerrit Adamszn Klop (1760-1793). Bastiaan en Niesje gingen op vrijdag 20 juli 1798 in Hardinxveld in ondertrouw.
- 42 Gijsbert Teunisz Klop. Hij is gedoopt op zondag 16 januari 1774 in Boven Hardinxveld. Gijsbert is overleden op woensdag 20 maart 1850 in Hardinxveld, 76 jaar oud. Hij trouwde, 24 jaar oud, op zondag 20 mei 1798 in Boven Hardinxveld met de 25-jarige
- 43 Jenneke Woutersdr van Eck, geboren op woensdag 27 mei 1772 in Werkendam. Jenneke is overleden op zondag 2 oktober 1853 in Hardinxveld, 81 jaar oud. Gijsbert en Jenneke gingen op vrijdag 4 mei 1798 in Hardinxveld in ondertrouw.
- 44 Aart Hendrikszn van der Plas, geboren omstreeks 1738 in Hardinxveld. Aart is overleden op zondag 13 maart 1814 in Hardinxveld, ongeveer 76 jaar oud. Hij ging in ondertrouw, ongeveer 47 jaar oud, op vrijdag 17 juni 1785 in Hardinxveld met de 40-jarige
- 45 Pieterella Teunisdr Versloot. Zij is gedoopt op zaterdag 13 februari 1745 in Boven Hardinxveld. Pieterella is overleden op woensdag 1 juli 1807 in Giessendam, 62 jaar oud.
- 46 Bastiaan Reemans, geboren in 1765. Hij ging in ondertrouw, 19 of 20 jaar oud, op vrijdag 14 oktober 1785 in Hardinxveld met de 21-jarige
- 47 Pietertje Klop. Zij is gedoopt op zondag 19 augustus 1764 in Hardinxveld. Pietertje is overleden op zaterdag 5 mei 1798 in Hardinxveld, 33 jaar oud.
- 48 Hendrik van der Linden, geboren op zondag 22 augustus 1762 in Zuilichem. Hendrik is overleden op maandag 28 februari 1820 in Hardinxveld, 57 jaar oud. Hendrik trouwde (1), 36 jaar oud, op zondag 21 juli 1799 in Zuilichem met Jantje van Anrooij (geb. 1773), 25 jaar oud. Hij trouwde (2), 39 jaar oud, op zondag 8 november 1801 in Boven Hardinxveld met de 33-jarige
- 49 Elisabeth Pietersdr Sterrenburg. Zij is gedoopt op zondag 3 april 1768 in Boven Hardinxveld. Elisabeth is overleden op maandag 6 december 1847 in Hardinxveld, 79 jaar oud.

Hendrik en Elisabeth gingen op vrijdag 16 oktober 1801 in Hardinxveld in ondertrouw.

- 50 Jan de Rek, geboren op donderdag 18 januari 1787 in Dordrecht. Hij is gedoopt op zondag 21 januari 1787 in Dordrecht. Jan is overleden op dinsdag 26 juni 1860 in Oudekerk aan de IJssel, 73 jaar oud.

Hij trouwde met

- 51 Jannigje Gelderblom, geboren in 1786 in Dordrecht.

- 52 Pieter Bastiaanszn den Breejen. Hij is gedoopt op zondag 25 maart 1781 in Neder Hardinxveld. Pieter is overleden op vrijdag 11 september 1812 in Hardinxveld, 31 jaar oud.

Hij trouwde, 24 jaar oud, op zondag 25 augustus 1805 in Neder Hardinxveld met de 22-jarige

- 53 Jannigje Hendriksdr Kraaijeveld. Zij is gedoopt op zondag 16 februari 1783 in Neder Hardinxveld. Jannigje is overleden op maandag 21 juni 1847 in Hardinxveld, 64 jaar oud. Jannigje trouwde (2), 35 jaar oud, op zaterdag 7 november 1818 in Hardinxveld met Cornelis Hendrikszn Ambagtsheer (1791-1876), 27 jaar oud.

Pieter en Jannigje gingen op zaterdag 10 augustus 1805 in Hardinxveld in ondertrouw.

- 54 Arie Romijn, geboren in Papendrecht.

Hij trouwde met

- 55 Aaltje Lugterhof. Aaltje is overleden op zaterdag 16 februari 1833 in Dordrecht.

- 56 Jan van der Wal, geboren vóór 1772 in Vuren. Jan is overleden op zondag 16 juni 1844 in Vuren, minstens 72 jaar oud [bron: akte.22].

Hij trouwde, minstens 26 jaar oud, op zondag 8 april 1798 in Vuren met de 25-jarige

- 57 Cornelia [Dooptnaam: Neeltje] van der Wal, geboren op zondag 13 september 1772. Cornelia is overleden op dinsdag 9 mei 1843 in Vuren, 70 jaar oud [bron: akte.24].

- 58 Klaas van Willegen, geboren vóór 1760 in Vuren. Klaas is overleden op donderdag 12 februari 1801 in Vuren, minstens 41 jaar oud.

Hij trouwde, minstens 20 jaar oud, op zaterdag 11 maart 1780 in Vuren met

- 59 Jenneke de Bruin, geboren in Vuren.

Klaas en Jenneke gingen op zaterdag 12 februari 1780 in Vuren in ondertrouw.

- 62 Teunis Pippel, geboren in 1775 in Vuren. Teunis is overleden op woensdag 21 november 1827 in Vuren, 51 of 52 jaar oud.

Hij trouwde, 24 of 25 jaar oud, op woensdag 9 juli 1800 met de 24 of 25-jarige

- 63 Flora Walraven, geboren in 1775 in Vuren. Flora is overleden in 1850 in Vuren, 74 of 75 jaar oud.

Gegenereerd met Aldfaer

Onze Joodse dorpsgenoten in het verleden

Aan het eind van 1700 vestigden zich er een aantal Joodse families in de dorpen langs de rivier tussen Gorinchem en Dordrecht, zo ook in Hardinxveld en Giessendam.

In tegenstelling tot andere plaatsen in de Alblasserwaard, kwamen er bij de Dijkjoden specifieke beroepen voor, die te maken hadden met de ligging van het dorp en hun geloof.

Zo waren het meestal kooplui of marskramers. Verder waren er ook slagers, Joods slagter of ook vleeschhouwer genoemd, i.v.m. de voorschriften die aan het Joods geloof zijn verbonden. Vaak ging het beroep van vader op zoon. Toch kwamen wij een naam tegen die niet direct in verband kon worden gebracht met de genoemde beroepen, hoewel dat elders wel vaak het geval is. Vandaar dat wij uit de burgerlijke stand het gezin van Tobias Harst hebben uitgezocht en daar een parenteel van hebben opgenomen.

Gegevens ontleend aan het blad "Oud Gorcum Varia", 2003: 2 nummer 55

Parenteel van Tobias Harst

1 **Tobias Harst** is geboren omstreeks 1781 in Giessen Nieuwkerk, zoon van Samuel Harst en Rebekka Emanuel. Tobias is overleden op maandag 18 april 1859 in Hardinxveld, ongeveer 78 jaar oud. Tobias trouwde, ongeveer 19 jaar oud, in 1800 met **Anna Hartog van de Graaf**, ongeveer 20 jaar oud. Anna is geboren omstreeks 1780 in Bleskensgraaf, dochter van

Hertog de Graaf en Sara Hartog. Anna is overleden op zaterdag 24 april 1858 in Hardinxveld, ongeveer 78 jaar oud [bron: akte 40].

Kinderen van Tobias en Anna:

- 1 **Rachel Harst**, geboren in 1803. Volgt 1.1.
- 2 **Sara Harst**, geboren op maandag 10 juni 1811 in Hardinxveld. Volgt 1.2.
- 3 **Judik Harst**, geboren op maandag 21 juni 1813 in Hardinxveld. Volgt 1.3.
- 4 **Rebekka Harst** [1.4], geboren op donderdag 12 oktober 1815 in Hardinxveld [bron: akte.80]. Rebekka is overleden op woensdag 2 juli 1856 in Oud Alblas, 40 jaar oud.
- 5 **Samuel Harst** [1.5], geboren op vrijdag 20 maart 1818 in Hardinxveld [bron: akte.6]. Hij is gedoopt in 1819. Samuel is overleden op zondag 17 augustus 1845 in Hardinxveld, 27 jaar oud [bron: akte.66].
- 6 **Lea Harst**, geboren op woensdag 26 juli 1820 in Hardinxveld. Volgt 1.6.
- 7 **Beligje Harst** [1.7], geboren op dinsdag 20 januari 1824 in Hardinxveld [bron: akte.16]. Beligje is overleden op maandag 25 april 1904 in Oud Alblas, 80 jaar oud.
- 8 **Antje Harst** [1.8], geboren op woensdag 28 januari 1824 in Hardinxveld [bron: akte.16]. Antje is overleden op maandag 2 februari 1824 in Hardinxveld, 5 dagen oud [bron: akte.9].

1.1 **Rachel Harst** is geboren in 1803, dochter van Tobias Harst (zie 1) en Anna Hartog van de Graaf. Rachel is overleden op dinsdag 21 oktober 1890 in Antwerpen, 86 of 87 jaar oud [bron: akte.44a]. Rachel trouwde, 40 of 41 jaar oud, op woensdag 23 oktober 1844 in Rotterdam met Andries Andriessse, 23 jaar oud. Andries is geboren op donderdag 7 december 1820 in Ouderkerk aan de IJssel, zoon van Saartje Philip David Hoogeveen. Andries is overleden op vrijdag 3 februari 1871 in Rotterdam, 50 jaar oud.

Kind van Rachel en Andries:

- 1 **Emanuel Andriessse** [1.1.1], geboren op dinsdag 8 juli 1845 in Ouderkerk aan de IJssel.
- 1.2 **Sara Harst** is geboren op maandag 10 juni 1811 in Hardinxveld, dochter van Tobias Harst (zie 1) en Anna Hartog van

de Graaf. Sara is overleden op woensdag 22 juli 1903 in Zwijndrecht, 92 jaar oud.

Beroep: †

Sara:

- (1) trouwde met **David van Hechten**. David is geboren in 1812 in Heerjansdam. David is overleden in Sliedrecht.
- (2) trouwde, 34 jaar oud, op zondag 7 september 1845 in Hardinxveld met **Salomon Hartog**, ongeveer 33 jaar oud. Salomon is geboren omstreeks 1812 in Heerjansdam, zoon van Lieman Hartog en Elisabeth van Zon.

Beroep: vleeschhouwer

Kind van Sara en David:

- 1 **Samuel van Hechten** [1.2.1], geboren in juli 1843. Samuel is overleden op donderdag 6 juni 1844 in Hardinxveld, 11 maanden oud.
- 1.3 **Judik Harst** is geboren op maandag 21 juni 1813 in Hardinxveld, dochter van Tobias Harst (zie 1) en Anna Hartog van de Graaf. Judik is overleden op zaterdag 16 januari 1869 in Gorichem, 55 jaar oud. Judik trouwde, 33 jaar oud, op zaterdag 27 februari 1847 in Hardinxveld met **David Meijboom**, 32 of 33 jaar oud. David is geboren in 1814 in Numansdorp, zoon van Barend Meijboom en Philips Roosje. David is overleden op donderdag 27 april 1899 in Hardinxveld, 84 of 85 jaar oud [bron: akte.43]. David trouwde later na 1847 met Alida Cohen (1834-1895).

Kind van Judik en David:

- 1 **Rosje Meijboom** [1.3.1], geboren op woensdag 25 oktober 1854 in Hardinxveld.
- 1.6 **Lea Harst** is geboren op woensdag 26 juli 1820 in Hardinxveld [bron: akte.37], dochter van Tobias Harst (zie 1) en Anna Hartog van de Graaf. Lea is overleden op donderdag 13 november 1902 in Oud-Alblas, 82 jaar oud. Lea trouwde met den Hartog. Hij is geboren in 1812 in Heerjansdam.

Gegenereerd met Aldfaer 2009

PARLEVINKER DE ROVER & ZONEN

Aart Koorevaar

Floor de Rover was ook een van de eerste parlevinkers in Hardinxveld. Na de lagere school ging hij mee naar het baggerwerk, waar hij opklom tot kapitein op een sleepboot bij Bos & Kalis, in de jaren twintig nog Kalis & Klopper geheten.

De Rover moest voor twee jaar naar Zuid-Amerika (Brazilië), maar had er niet veel zin in om zijn vrouw met acht kinderen alleen te laten en kocht de oude parlevinkboot van Aart aan de Wiel, die zelf een andere boot had gekocht.

In 1926 liet Aan de Wiel een nieuwe boot bij Sliker bouwen. Zo begon Floor de Rover te parlevinken met zijn proviand. Dat was toen een hele kunst om zijn boot langs de schepen, die laverend over de rivier de Merwede zeilden, vast te maken.

Maar de Rover was op het water goed bekend en een echte schipper. De zaken gingen niet slecht, goed zelfs. Zo liet hij in 1928 bij de gebroeders Damen, achter de IJzergieterij, de eerste parlevinkboot bouwen. Het was bouwnummer 4, lang 6.75 meter, met een oude Chevrolet, een voor-en achterkajuit voor het opslaan van het proviand en een overkapping over de stuurhut.

Zo stond parlevinker De Rover droog bij wind en regen.

Na een paar jaar gevaren te hebben met de

nieuwe boot, kreeg De Rover sr. versterking van zoon Teun. Hij kwam aan boord, 16 jaar oud, om het parlevinkersvak van vader te leren. De zaken op het water gingen goed en zoon Teun had het parlevinken na een paar jaar zo goed onder de knie, dat vader in 1931 een nieuwe parlevinkboot bestelde bij Gebr. Damen, nadat hij veel werfjes was afgeweest om naar de prijs te informeren. Een boot, 8 meter lang en 1.80 meter breed. Het was een prachtige nieuwe boot, die werd ingebouwd door zoon Gijs. Zo kon Teun de boot overnemen van vader.

Vanaf die tijd begon Teun de Rover als zelfstandig parlevinker te varen. Maar vader kreeg meteen weer een andere zoon aan boord: Floris-Dirk, 14 jaar oud, om ook het parlevinkersvak van zijn vader te leren. Men voorzag de schippersvrouwen van de nodige proviand. Maar vader Floor had ook verre klanten. Hij voer van De Biesbosch naar huis en vandaar naar de vele baggermolens die op de Nieuwe-Merwede lagen te baggeren. Hij voorzag ze van aardappelen, brood, kaas en eieren enz. Het waren goede klanten voor De Rover. Maar op één van die reizen begaf de motor het en De Rover dreef met de eb mee naar de Moerdijkbrug, waar een boot van Rijkswaterstaat hem opmerkte en mee op sleeptouw nam naar de Zeehaven in Dordrecht. Dat was niet zo

erg geweest, maar De Rover had afgesproken dat hij zaterdags mevrouw Van der Pijl mee naar huis zou nemen. Zij voer zo graag mee met haar man, die aan boord van een baggermolen werkte. Zij had de bemanning de hele week verwend met een smakelijke warme hap. Haar man ging liever op de fiets, dan was hij eerder thuis en kon hij nog wat op zijn akkertje werken. Vader Floor ging ergens bellen naar Hardinxveld om te vragen of zoon Teun met de parlevinkboot naar de Zeehaven wilde komen. En zo gebeurde het dat Teun zaterdag tegen de avond naar Dordrecht voer. Daar aangekomen kon hij gelijk aan de terugtocht beginnen met vader en broer Floris-Dirk en mevrouw Van de Pijl aan boord en de En Avant 1 op sleeptouw. Men voer weer terug naar de Biesbosch met het laatste beetje vloed, richting Werkendam, maar het was zo roetdonker dat De Rover, die de Biesbosch toch echt op zijn duimpje kende, op een gegeven moment niet meer wist of hij op stuur- of bakboord aan moest houden. Het ging de verkeerde kant op en zo voer hij verder, tot de vaarweg ophield. Men moest weer terug, niemand kwamen ze tegen. Tegen middernacht kwamen zij in Werkendam aan en toen met het laatste ebbetje naar het Kromme Gat, waar vader Van de Pijl met grote zorg zat te wachten en al vele malen

op de dijk was wezen kijken waar toch zijn vrouwtje bleef.

Vader Floor heeft geparlevinkt tot 1942 en na de oorlog parlevinkte zoon Teun verder. Later is Floris-Dirk alleen gaan varen, ook met de boot van pa. Zodoende kwam hij elke week langs het huis 'Ten Deen' in de Biesbosch, dat hij voorzag van proviand en in de zomervakantie ook goede klanten had aan de vakantiegangers, dokters, notarissen en andere notabelen, die logeerden in het huis van Rijkswaterstaat 'Het huis Ten Deen', dat bewoond werd door kantonnier Lobber.

Floris-Dirk

Vele malen voer Floris-Dirk naar het huis 'Ten Deen' en zodoende leerde hij daar zijn vrouw Anna Lobber kennen en zij zijn al gauw getrouwd.

Op den duur zag Floris-Dirk de verdiensten teruglopen. Zijn schoonvader Lobber bood hem een baan aan bij Rijkswaterstaat en toen is hij gestopt met parlevinken en werd hij kantonnier. Nu bleef alleen Teun over als parlevinker. Het ging met Teun zo goed dat hij een nieuwe boot bestelde. De En Avant 3 bij Damen, 8 meter lang, 1,80 meter breed. De motor was een Ford en die werd ingebouwd door zijn broer Gijs en natuurlijk keurig in de verf gezet door Teun.

De mensen die vanaf de dijk de parlevinkbootjes zagen liggen aan de steigers, zeiden: "De Roversboten zijn de mooiste". Dat kwam ook wel, omdat Teun de eerste vier jaren na de lagere school als leerlingsschilder bij Karel Stout had gewerkt en nu kwam dat goed van pas. Ook stonden 's avonds altijd mannen een praatje te maken, vooral de mannen van de Lange Stoep. Men had geen TV, alleen de radio. Maar daar was alleen dinsdags iets leuks, 'De bonte dinsdagavondtrein'.

Zo heeft Teun de Rover nog vele jaren met zijn nieuwe boot gevaren, totdat ook bij Teunis de verdiensten en ook zijn gezondheid terugliepen. Hij ging eens uitkijken naar iets anders waar brood in zat. Zo kocht hij het winkelpand Peulenstraat 189, waar nu makelaar en taxateur "Alblasserwaard" in zit. Hier begon hij met zijn vrouw een manufacturenzaak, die naar zijn vrouw werd genoemd, bekend als "Mien

Kabouw". Zodoende stopte hij na twintig jaar parlevinken. Hij verkocht de boot aan Rijkswaterstaat waarna de boot werd omgedoopt tot politieboot in Leeuwarden. De Rover woonde nog 27 jaar in de zaak en is, na het overlijden van zijn vrouw, gaan wonen in verzorgingshuis "Open Vensters" in Ameide. Hij stierf in 1979.

Vader De Rover heeft geparlevinkt van 1926-1942 (geboren in 1880)

Zoon Teun heeft geparlevinkt van 1932- 1952 (geboren in 1909)

Zoon Floris-Dirk heeft geparlevinkt van 1945-1960 (geboren in 1911)

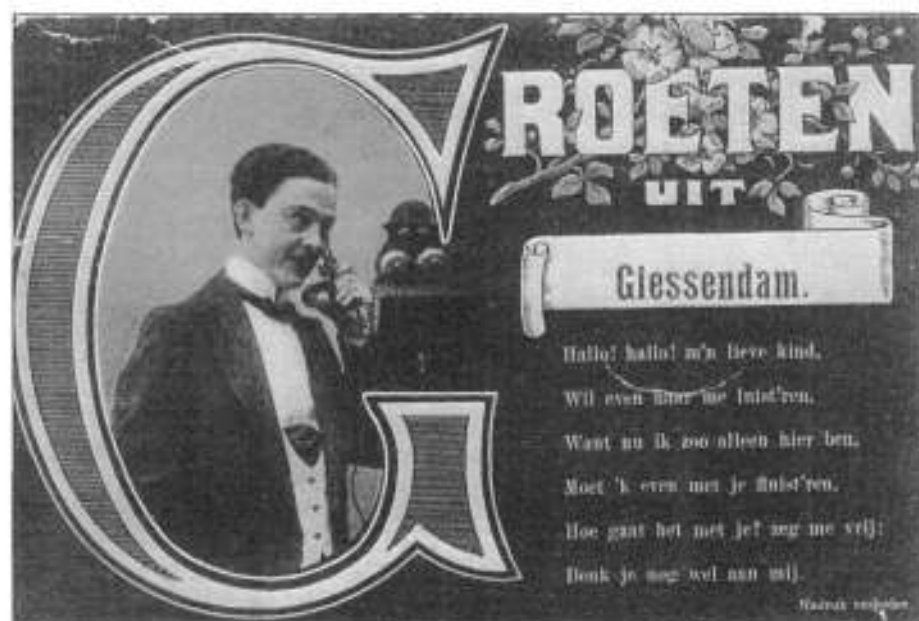
Nog een kort woordje van de schrijver, Aart Koorevaar, die al meer heeft geschreven over Hardinxveldse parlevinkers. Er schijnen ook nog twee Giessendamse parlevinkers geweest te zijn. Aart vraagt het volgende:

"Nu u dit gelezen heeft, wil ik u hartelijk vragen of u bij de gemeente of elders eens kunt vragen of er niet een standbeeldje gemaakt kan worden van een parlevinker in zijn bootje, vastgeënterd aan een sleepboot. Ik weet al een mooie plaats: op 'Den Hoek'. Zo kan ons nageslacht zien dat wij hier in ons dijkdorp veel parlevinkers hebben gehad die hun brood op het water van de Merwede verdienen."

Wat vindt u van dit idee?

TELEFONIE VAN ONS DORP

J.F. Teeuw-van der Plas

Van mevrouw P.W. Bohré-Groenenberg kregen wij krantenknipsels uit 1960. Daarin staan artikelen over haar zus, Corrie Groenenberg, die jarenlang telefoniste is geweest, eerst in "Boven" en later in "Beneeje". Na de automatisering is zij nog werkzaam geweest in Rotterdam. Zij werd geboren op 30 april 1915 en is overleden 12 november 1982.

(De tekst is letterlijk overgenomen uit een krant van vrijdag 30 juni 1960; naam van de krant en auteur zijn niet te achterhalen)

Telefoon 'Boven' moet gaan zwijgen...

Telefoneren in 1908: "Stasse, schiet eens op!"

Hardinxveld-Giessendam- In verband met de volledige automatisering van de telefoon in ons rayon, is het misschien aardig eens terug te gaan naar het jaar 1908. Toen werd in Boven-Hardinxveld de telefoon aangesloten- de ouderen onder onze lezers zullen zich dit wel herinneren.

Eén van de eerste abonnees was de heer Huib van den Bout, Rivierdijk A 376. Het nummer, dat men moest draaien om met de zaak van Van den Bout aansluiting te krijgen, was 3. De nummers 1 en 2 hadden respectievelijk het Gemeentehuis en de Baggermaatschappij "Holland".

Visverkoop per telefoon

De zoon van de heer Van den Bout zit nog steeds in dezelfde zaak, die zijn vader in 1908 al dreef. Nu had men vroeger voor een kruidenierszaak geen telefoon nodig, want de klanten, op een enkele uitzondering na, waren niet aangesloten op het telefoonnet.

Nee, de heer Van den Bout sr. was geïnteresseerd in de visserij, hij had een vloot waarmee hij liet vissen en voor een sneller contact met eventuele afnemers was de telefoon een uitkomst.

De verbinding kwam destijds tot stand via het oude postkantoor, naast bakkerij Noordermeer. De heer Bram Stasse was in die tijd postdirecteur en Koen Bohré, de tegenwoordige directeur, was toen nog een jeugdige postbode en assistent van Stasse.

Telefoontoestellen

De telefoontoestellen waren niet zo gestroomlijnd als tegenwoordig. Iedereen kent ze nog wel van oude foto's: houten kastjes met een

hoorn erop. Erg gemoedelijk ging het wel in die tijd. Als de verbinding lang op zich liet wachten, dan klonk het: "Hé Stasse, schiet eens een bietje op, moet ik hier soms wortel schieten?"

Posthoorn op Pet

Maar Stasse lachte maar eens en ging rustig zijn gang. Hij had de tijd. In het kantoor van Van den Bout hangt een foto. Daarop staat als postbode nog met een pet op het hoofd met de traditionele posthoorn, de heer Koen Bohré, met hem Huib van den Bout en diens vader Rokus van den Bout. Ook is nog een stuk zeil te zien van het toenmalige overzetveer. Op de voorgrond ligt een steur van 230 pond!

De heer van den Bout jr. kan zich nog wel herinneren dat men voor lokale gesprekken naar verhouding toch nooit zolang hoefde te wachten, omdat de lijnen niet zo druk bezet waren. De familie Van den Bout was één van de eerste telefoonbezitters en daarom heeft burge-

meester Brinkman, na de lokale automatisering in december 1959, tijdens een feestelijke bijeenkomst in de Merwedestichting, het eerste telefoongesprek gevoerd met de heer Van den Bout".

Vijftien jaar telefoniste

Een schaduwzijde van de automatisering is het feit, dat de telefonistes ons gaan verlaten, om in Rotterdam bij het telefoonwezen in functie te treden.

Eén van hen, de oudste (in dienstjaren wel te verstaan) is mejuffrouw C.H. Groenenberg. Zij is precies vijftien jaar hier geweest. Begonnen op 1 juli 1946 in Boven-Hardinxveld, verhuisde zij, omdat na de automatisering het kantoor in Boven-Hardinxveld werd opgeheven, naar de telefooncentrale Neder-Hardinxveld, welke dus ook nu weer verdwijnt.

Mejuffrouw Groenenberg was oorspronkelijk aangenomen voor vijf jaar, maar alles bij elkaar is het vijftien jaar geworden. Zij ziet nogal tegen de verandering op, maar we hopen dat zij het niet te somber inziet. We hopen voor alle telefonistes, dat hen in Rotterdam een prettige werkring wacht en bedanken hen, we

mogen wel zeggen, namens alle telefoonbezitters, voor de service, die zij ons geboden hebben. "

Telefonistes gehuldigd (dit stukje komt uit een andere, ook onbekende krant)

"Hoezeer de Boven -Hardinxvelders ingenomen zijn met hun eigen telefoonnet en in het

bijzonder met de accurate telefonistes, is donderdagmorgen j.l. gebleken bij de opheffing van 'Boven'.

De telefonistes gaven toen beslist geen gehoor, want zij zaten tussen de bloemetjes in café De Sport, waar zij spontaan gehuldigd werden. Een comité bestaande uit Mevrouw Van Dijk-den Breejen en de heren Egas, Exalto en Pel ontving hen daar uit naam van de ongeveer tweehonderd abonnees. Van de PTT waren aanwezig de heren J. de Korver, de heer Verhoeven, de familie Bohré, vertegenwoordigers van de technische dienst enz., terwijl de heer J. Maaskant het gemeentebestuur vertegenwoordigde. De heer Pel trad op als woordvoerder van de abonnees. Hij overhandigde aan mejuffrouw Corrie Groenberg een fraai radiotoestel met ingebouwde pick-up, mejuffrouw G. Moen ontving een moderne damesfauteuil en de nachtelefoniste W. Kreukniet, die definitief afscheid neemt van de PTT, ontving heel toe-

passelijk een bedsprei en een slaapkamerkleed. De bejaarde heer Bohré, (ome Koen) werd verblijd met een kistje sigaren. De heer Pel sprak met lof over het dienstbetoon van de dames die de oude spreuk "Ick dien" in een moderne versie hadden verwezenlijkt. De heer De Korver prees het trio niet minder uit naam van de PTT en de heer Maaskant ten slotte

kon ook uit ervaring gewagen van hun accuratesse. Alle sprekers gewaagden bovendien van de gemoedelijke sfeer, welke de telefoonbediening "Boven" kenmerkte. Nadat de heer G. Bohré nog in dezelfde zin het woord had gevoerd, dankten de dames voor de hen gebrachte hulde, hoewel zij, zoals Corrie Groenberg snedig opmerkte, niet gewend waren om te spreken, maar om te laten spreken. Daarmee kwam een eind aan een intieme huldiging, welke een waardig slot vormde van Boven-Hardinxveldse telefoonhistorie."

Tot zover de krantenartikelen.

Telefooncellen

Onlosmakelijk verbonden met de telefonie in ons land zijn de telefooncellen. Op basis van de wet, moet de KPN per 5000 inwoners een telefooncel exploiteren. Omdat tegenwoordig iedereen een vaste aansluiting in zijn huis heeft en/ of een mobiele telefoon bezit, zijn de telefooncellen eigenlijk overbodig. Toch moeten ze blijven, ondanks het feit dat er met veel cellen niet zo zachtzinnig wordt omgegaan. Het is al tijden een geliefd object voor vandalen en vooral bij feesten en rellen wordt de cel vernield. Zo staat er in het boekje "Ik zal u doorverbinden", dat de PTT in 1981 uitgaf, omdat het toen een eeuw geleden was dat het eerste belletje in Nederland werd gepleegd, "1929- De telefooncellen op het Centraal Station in Amsterdam moesten worden verwijderd, omdat 'men deze bevulde met hetgeen des riools was', en de beheerder toonde de oogst van enige maanden: knoopjes van boezeroenen, blikken schijfjes, looden plaatjes, Indische dubbeltjes en

stukjes zilverpapier". De driekante cellen van nu kostten ongeveer 10.000 euro. Dan heb je veiligheidsglas (kunststof mag niet want het moet stuk kunnen bij aanrijdingen en het mag niet versplinteren) en plaatstaal van 3 mm. En toch lukt het nog zo'n bouw-
werk op te blazen!

KPN heeft wel eens geopperd om de cellen in risicogebieden in de week tussen Kerst en Nieuwjaar af te sluiten, net zoals tegenwoordig TNT de oranje brievenbussen twee etmalen dichtdoet. Maar dat mag niet, mensen moeten altijd 112 kunnen bellen.

Vroeger had je de muntcellen, waarin je soms maar moest afwachten of je het wisselgeld

terug kreeg en je muntjes genoeg had; het was niet altijd gemakkelijk. Nu heb je telefoonkaarten nodig, waarbij automatisch het bedrag dat je verbelt, wordt afgeschreven. Deze kaarten zijn inmiddels ook al verzamelobjecten geworden.

Als je meer wilt weten over hoe telefooncellen groeiden en bloeiden in Nederland, moet je naar het Museum voor communicatie in Den Haag, aan de Zeestraat 82. Op de site www.muscom.nl staat een mooie en amusante geschiedenis van de spreekcel. Bijvoorbeeld die van rond 1910, bekleed met flanel en baai, die als ziektekiem bij uitstek bekend stond en toen

ook al een duur kwartje kostte. Of de 'kouwenencel' met klapdeurtjes en het ontwerp van Van der Vlugt van 1931, met de gezellige Gispensbelettering. Deze laatste heeft het een halve eeuw uitgehouden en de kleur evolueerde van beige via grijsgroen naar telecomgroen.

Telefoonpotje

Het aantal telefooncellen in ons dorp is intussen drastisch verlaagd. Bij het station wordt de telefooncel soms nog wel gebruikt om een taxi te bellen, maar in deze tijd van een mobieltje aan elk oor, zie je er weinig mensen gebruik van maken.

Vroeger woonde ik in de Oranjestraat en mijn vader had een telefoon nodig voor zijn werk,

Mevr. Vlot-de Heer, 95 jaar (Pedaja)

dus in het begin (omstreeks 1950) waren wij de enigen in de straat waar je kon bellen. Toen dat eenmaal bekend was, kregen wij op de gekste momenten mensen (achterom) aan de deur die, na het roepen van "volluk", een dokter of zomaar iemand nodig hadden. "Of zij mochten bellen?" Soms werden we zelf gebeld met de vraag of we even die of die wilden roepen, want er moest iets worden meegedeeld. Mijn moeder had een speciaal potje bij de telefoon gezet, waarin de gebruikers hun muntjes konden deponeren. Vaak werd het vergeten, het zette geen zoden aan de dijk. Later lieten steeds meer (vooral jonge) mensen zelf een telefoonaansluiting aanleggen, wel zo gemakkelijk.

Nog later gingen ook de ouderen overstag,

zo ook mijn schoonmoeder. Elke keer als de telefoon overging, schrok zij enorm en had altijd moeite om haar naam te noemen. Want mevrouw...., zo noemde je jezelf niet en je voornaam als getrouwde vrouw noemde je ook niet. Het werd dan meestal: "Vrouw", of het plechtige: "U bent verbonden met....". Maar tijden veranderen en niets is zo in een sneltreinvaart gegaan als de communicatietechniek.

Mobieltjes met camera en e-mail, internet, radio en tv-kanalen. En het houdt niet op, onze kleinkinderen weten er meer van dan wij, de 55-plussers, die cursussen moeten volgen om een beetje 'bij' te blijven.

En...heeft u al een 06-nummer?

BEP VAN DER WIEL (BEPPIE) 1934 – 1955

A. Dubbeldam – van der Waal van Dijk

Onlangs kreeg de Historische Vereniging een aanbod om een oud exemplaar van het weekblad 'De Spiegel' te kopen met daarin een artikel over Beppie van der Wiel. Direct wist ik weer wie zij was en hoe zij zo bekend geworden was in ons dorp en ver daar buiten.

Dat was voor mij de aanleiding om wat onderzoek te doen naar haar leven. Via via kwam ik in contact met haar broer Jaap van der Wiel, predikant te Leeuwarden. Hij was zeer verrast, wist van het bestaan van de Historische Vereniging niet af, maar wilde direct lid worden en werkte graag mee aan de totstandkoming van dit artikel.

Hij stuurde een omvangrijk pakket met foto's en ook het plakboek van Bep, met daarin alle krantenartikelen en handtekeningen van personen die een rol speelden in de 'Haak In' actie. Dit album is destijds met grote zorg samenge-

steld en prachtig versierd door onderwijzer W. de Leeuw, geen onbekende bij onze Historische Vereniging.

Bep is geboren in Buitendams en wel op nummer C 24. Dit huis staat er niet meer. Nu vinden we daar de garage van Ben de Boon. Haar vader was A.J. (Job) van der Wiel en haar moeder E.F. van der Wiel - van Houwelingen. Haar vader verdiende de kost als wijnhandelaar en vertegenwoordiger. Later werd nog broer Jaap geboren.

Bep was vanaf haar geboorte invalide. Hoewel ze alles kon bewegen, ontbrak het haar aan kracht. Ze kon bijvoorbeeld niet zelf een arm opheffen of een been verzetten.

Overdag werd ze verzorgd door haar moeder en 's nachts nam haar vader het over. Haar bed stond 1 meter naast dat van haar ouders. Gemiddeld moest haar vader 8 keer uit bed om een arm of been van Bep te verleggen of haar om te draaien. Overdag zat zij in een soort ijzeren korset, dat haar overeind hield. Ook had zij een stoel die door haar oom Kees Boelhouwer (de wagenmaker onder aan de Dam) speciaal voor haar aangepast was. Voor

Tante Lien

buiten had ze een soort invalidenwagentje. Confectiekleding kopen was voor haar zwaar, vergroeide lichaam ook niet mogelijk. Gelukkig was Nel van der Plas uit de Oranjestraat, een gediplomeerde naaister, bereid om alle kleding, inclusief mantels, voor haar op maat te maken.

Later verhuisde het gezin naar de Oranjestraat, waar haar vader een slijterij begon, 'Het Steile Dak'. Hier heeft Beppie nog drie jaar gewoond.

Hoewel zij voor 100% invalide was, was zij zeer intelligent en toonde altijd een grote belangstelling voor iedereen die contact met haar had. Iedereen in het dorp kende Bep. Iedereen leefde ook met haar mee. Haar verjaardag was bij velen bekend. Het is eens gebeurd dat er zoveel mensen kwamen feliciteren dat het huis in Buitendams te klein was om iedereen te ontvangen.

Uiteraard kon zij in die tijd niet gewoon naar school, maar gelukkig was daar mevrouw Benders - ten Apel, een al wat oudere onderwijzeres van school 4 in Hardinxveld, die zich haar lot aantrok en haar lezen en schrijven leerde. Zij werd door Bep al snel tante Lien genoemd en deze 'Tante Lien' heeft haar het later zo beroemde poppenhuis cadeau gedaan.

Johan Bodegraven

Johan Bodegraven kwam in 1948 in dienst bij de NCRV, waar hij spelletjesprogramma's organiseerde. Bekend werden o.a. vossenjacht en het spel

mastklimmen, waarbij de deelnemer vragen moest beantwoorden. Bij elk goed antwoord mocht hij of zij een stukje hoger klimmen in de mast. Boven in de mast hing als hoofdprijs een gerookte ham. Tot de dag van vandaag kennen wij het begrip 'hamvraag'.

Vanaf 1950-1951 werd Bodegraven hét gezicht van de geldinzamelingsacties voor goede doelen. Het begon met de 'Haak In' actie, in eerste instantie begonnen als woordspelletje, waar mensen aan mee konden doen door het plakken van extra postzegels op een briefkaart ten bate van de kankerbestrijding. Andere door hem gepresenteerde acties waren o.a. 'Zij Zoekt Zichzelve Niet' (vier keer Z-N) voor een nieuw te bouwen ziekenhuis in Paramaribo. En natuurlijk niet te vergeten, de actie 'Beurzen open, Dijken dicht', voor de slachtoffers van de Watersnoodramp in 1953. Al deze acties leverden hem de erebijnaam "Aartsbedelaar" op.

Het Koningin Wilhelminafonds

Het Koningin Wilhelminafonds was in 1951 nog piepjong. Toen Koningin Wilhelmina in 1948 haar vijftigjarig regeringsjubileum vierde kreeg zij als nationaal geschenk van de bevolking het voor die tijd enorme bedrag van f. 1.000.000 aangeboden. Zij besloot daar een fonds van op te richten voor de kankerbestrijding dat tot de dag van vandaag haar naam draagt: Het Koningin Wilhelminafonds.

Toen in 1951 de 'Haak In' actie bezig was, wilde Bep iets voor de actie doen. Omdat zij zelf zwaar gehandicapt was, vond ze het fijn iets voor andere zieken te betekenen. Zij wilde eerst een wollen deken verloten, maar later kreeg ze het plan haar poppenhuis aan te bieden. Zij schreef een brief naar Johan Bodegraven van de 'Haak In' actie, waarin ze haar poppenhuis aanbood. Misschien kunt u hier iets mee doen, schreef ze. Deze brief trok de aandacht. En hoe! Er kwam een speciale actie voor het poppenhuis van Bep. Zij werd zelfs door Johan Bodegraven thuis bezocht. Het poppenhuis zou verloot gaan worden. Men kon daarvoor een briefkaart met bijgeplakte postzegels (hoe meer hoe liever) opsturen en iedere donderdagavond zat Nederland gekluisterd aan de radio om te horen hoeveel het poppenhuis nu al weer opgebracht had. Bep en haar poppenhuis werden zo bekend door heel Nederland.

Ook de kranten en weekbladen ontdekten Bep. Veel journalisten en fotografen wisten het huis van Bep te vinden en ze werden allemaal enthousiast door Bep ontvangen. Zelfs de 'Strijdkreet' van het Leger des Heils maakte melding van haar daad van naastenliefde. Bep hoopte in eerste instantie dat haar poppenhuis wel 50 gulden op zou kunnen brengen, maar het bedrag liep steeds hoger op. De

totale opbrengst werd uiteindelijk bijna 20.000 gulden! Een enorm bedrag!

De 17-jarige Marijke van de Bosch uit Leidschendam werd de uiteindelijke winnares. Zij besloot na overleg het beroemde poppenhuis te schenken aan het doveninstituut 'Effatha' uit Voorburg. De voorzitter van deze stichting, professor Van der Meyden, kwam zelf bij Bep op bezoek om haar te bedanken en de reacties van de kinderen uit Effatha met een bandrecorder te laten horen.

Het initiatief van Bep leidde tot meer dan een spelletjesactie met een bijdrage voor een goed doel. Er kwam een stroom van activiteiten op gang. Meerdere mensen gingen op stap om veel geld te kunnen inzamelen voor de 'Haak In' actie. Het eindresultaat bedroeg het zeker voor die tijd enorme bedrag van bijna 3.000.000 gulden. We kunnen stellen dat dit de allereerste grote inzamelingsactie was die ooit gehouden werd. En dat vóór het televisie-tijdperk!

Doordat zij zo bekend werd in heel Nederland kreeg zij enorm veel post, ook uit andere delen van de wereld zoals van emigranten uit Canada, Amerika, Afrika en Indonesië. Het was ongelooflijk. De post werd dagelijks met een elastiek erom bezorgd. Het adres 'Bep, Lekdijk Giessendam' was al voldoende. Niet alles kon worden beantwoord. In die tijd kon Bep zelf al niet meer schrijven. De brieven werden daarom door haar vader en broer beantwoord. Niet alleen kreeg zij veel post, veel mensen en bedrijven stuurden haar ook geschenken, zoals briefpapier of bonbons, maar één reactie sprong er toch bovenuit.

Er werd een telegram bezorgd. 'Wij danken je voor je prachtige werk in de 'Haak In' actie en bieden je daarvoor een compleet Erres televisietoestel aan. Afzender: De directie van R.S. Stokvis uit Rotterdam. Dat was wat! Televisie was in Nederland nog helemaal in opkomst. Philips was al wel begonnen met experimentele uitzendingen vanuit Eindhoven. Maar dit was voor Giessendam te ver weg om te

kunnen ontvangen. De zendmast Lopik was nog in aanbouw, dus Bep moest wel geduld hebben voordat ze van haar 'radio, waarop je alles kon zien', kon genieten.

Toen het toestel eenmaal was geplaatst en ontvangst mogelijk werd, zat het hele huis altijd vol mensen en kinderen om van de uitzendingen te genieten. Het meest van allen genoot Bep zelf. De belangstelling van iedereen kon haar niet groot genoeg zijn. "Al word ik 100 jaar," zei ze, "vergeten zal ik het nooit!"

Toen koningin Juliana en Prins Bernhard op werkbezoek Hardinxveld en Giessendam bezochten, kreeg Bep in haar rolstoel een prominente plaats. De koningin liep vlak langs haar heen en Bep werd vriendelijk toegeknikt.

Helaas ging haar gezondheid snel achteruit. Aan het eind van haar leven woog zij slechts 48 pond. Zij stierf op 5 augustus 1955 na een longontsteking en werd begraven op het kerkhof van Giessen-Oudekerk. Door de enorme belangstelling kon de kerk tijdens de rouwdienst lang niet alle bezoekers bergen. Op het kerkhof stonden zoveel mensen dat er na de begrafenis twee dagen lang door twee mensen gewerkt moest worden om het vertrapte gras en de bloemperken weer op orde te brengen. Bep stierf met een toekomstverwachting. Ze zei altijd: "Ik weet dat mijn Verlosser leeft!"

Met dank aan haar broer Jaap

RECENSIES

A. Dubbeldam- van der Waal van Dijk e.a.

Nedstaal, het stalen gezicht van Alblasserdam, 1938-2008

B.C. Ouweneel – van Dam

Vorig jaar bestond Nedstaal 70 jaar. Dit was voor de Historische Vereniging West-Albasserwaard een goede gelegenheid er een boekje aan te wijden.

Voor velen in Alblasserdam en omgeving is en was 'De Kabel' een begrip. Vanaf de brug over de Noord zie je het kenmerkende silhouet van de fabriek al opdoemen. Iedereen kent wel iemand die bij de Nederlandsche Kabelfabriek heeft gewerkt. Maar wat er eigenlijk gebeurde achter die fabrieksmuren? Hoe was het om daar te werken? Deze uitgave geeft daar antwoorden op.

Uitgave van de Historische Vereniging West-Alblasserwaard

Van zee tot zee zal Hij regeren

L.Vogelaar.

De Gereformeerde Gemeenten en de watersnood van 1953: deel 2

In het eerste deel stond het zuidelijke deel van het rampgebied centraal, maar deel twee beschrijft het noordelijk deel van het rampgebied dus ook de watersnoodramp in de Alblasserwaard. Van iedere plaats waar een kerk van de Gereformeerde Gemeente staat wordt een impressie gegeven hoe de gemeenteleden deze ramp hebben ervaren.

ISBN 97890-76466-67-5 Uitgeverij De Ramshoorn Putwei 6, 4464 BT Goes. Tel. 0113-230340 www.ramshoorn.nl

Boerenhofsteden...gaandeweg

Dick de Jong en Evert van Lopik.

Een uitgave ter gelegenheid van 10 jaar Stichting Boerderij & Erf. Een fotoboek vol 'gewone' kiekjes van boerderijen in de Alblasserwaard.

Evert van Lopik, zelf bewoner van een oude boerderij, is gedurende enkele maanden op stap gegaan om foto's te maken. Gewoon vanaf de weg, omdat dat het beeld is wat men ziet als men erlangs rijdt, loopt of fietst. Deze foto's staan gerubriceerd op alfabetische plaatsnamen. Dick de Jong heeft de werkelijk schitterende foto's voorzien van tekst.

Een boek om te bezitten of cadeau te krijgen. Geen ISBN nummer Verkrijgbaar bij het Museum De Koperen Knop, tijdens openingsuren of te bestellen via www.boerderijenerf.nl Prijs: € 14,75

De fa. Stout bestond in 2008 honderd jaar. Dat was de gelegenheid om in de geschiedenis van dit bedrijf te duiken. In 1908 begon Marinus Stout voor zichzelf als metselaar en hij liet zich inschrijven bij de

Kamer van Koophandel te Dordrecht. Was het de eerste decennia alleen een metselbedrijf, later werd de firma een allround aannemer.

Het nu verschenen boek laat ons in chronologische volgorde de geschiedenis van de eerste eeuw zien. Ik heb het met belangstelling gelezen, maar een minpuntje vind ik toch wel dat er zo weinig wordt geschreven over het personeel op de foto's; geen namen of jaartallen. Zij dragen immers in belangrijke mate mee aan het succes van het bedrijf!

Geen ISBN nummer. Uitgegeven door Yes Well BV. Te verkrijgen bij de fa. Stout, zolang de voorraad strekt.

**Gereformeerde
Gemeente
Hardinxveld-
Giessendam
Eben-Haëzer
1909-2009**

H.L. Koesveld e.a.

Koesveld heeft zich terdege laten informeren en na veel onderzoek een mooi en degelijk boek geschreven dat rijk geïllustreerd is met foto's en archiefmateriaal.

De geschiedenis van de Gereformeerde Gemeente Hardinxveld-Giessendam wordt in dit boek chronologisch weergegeven. De wortels van de gemeente liggen in de periode van de Afscheiding in 1835 en daarmee begint het verhaal, over scheuringen en schuren, Kruisgezinden, Ledeboerianen en later de Dolerenden, ze waren allen te vinden aan de Buitendams.

De tegenwoordige gemeente zit nu in het vijfde kerkgebouw. Van alle gebouwen is een foto geplaatst en er is veel geschreven over de mensen die er ter kerke gingen, de kerken bouwen en onderhielden. De zondagsschool en de jeugdverenigingen horen daar ook bij. In de bijlage vinden we lijsten van beroepingswerk, predikanten, ambtsdragers en koster.

Het is te koop bij de Kerkenraad van de Ger. Gem.te Hardinxveld-Giessendam. Prijs € 20,00

**Koken uit het Hart
Streekgerechten uit het Groene Hart van
de Randstad**

Jannie de Ruiter
'Koken uit het Hart' is een kookboek, een eerbetoon aan de eerlijke keukens van de jaren vijftig tot zeventig.

Een boek met 54 recepten, alle in kleur weergegeven, die stuk voor stuk de moeite waard zijn om te bereiden. Stampotten, vlees- en visgerechten, van zuivel en deeg, bijzondere groenten en nog veel meer lekkers. Bij elk onderdeel past een verhaal of een anekdote

die de schrijfster zich uit haar jeugd herinnert. Verfrissend en leerzaam, een kookboekje met nostalgie en je kunt er zo mee aan de slag, ook in de moderne keuken!

Een recept overgenomen uit het boekje, blz.86:

Karnemelkse pap

"Mijn oma zwoor bij karnemelkse pap. Zelfs als zij bij ons op visite was, maakte zij dit voor haar zelf. Wij bleefden het niet en hadden zo onze eigen toegewoonten. Karnemelk met een restant koude geprakte aardappels voor mijn vader. De rest van het gezin at karnemelk met een lepel uit hetzelfde bord waar het middagmaal uit was gegeten, met in het midden een beschuitje met suiker en stroop."

Nodig: 1 liter karnemelk, 75 gram bloem, een snufje zout en ter garnering stroop of bruine suiker. Maak een papje van een beetje karnemelk en bloem en het zout. Breng de karnemelk aan de kook en roer dan het papje erdoor heen. Nog 10 minuten zachtjes laten koken, wel roeren anders koekt het aan.

En dan... een bord vol en je naam erop met dikke stroopletters, een delicatessel!"

Het boekje is te bestellen bij Stichting Groene Hart, tel: 0348-565282 Prijs € 14,95

**Verbeelding uit het verleden
Verhalen waarin de feitelijke historie van
de Alblasserwaard wordt verbonden met
de menselijke verbeelding...**

Deze cd is een uitgave van kunstcentrum TOON. Er worden 14 verhalen verteld die zich afspelen ergens in de Waard. Verhalen die op fantasie berusten, maar waarschijnlijk ook werkelijk gebeurd hadden kunnen zijn. Er is een grote plattegrond van de Alblasser-

waard bijgevoegd en de plaatsen waar de verhalen spelen zijn met grote letters en een rood kruis aangegeven. Je kunt als het ware een verhalenroute volgen, met de fiets of auto en als je van lange wandelingen houdt, ook te voet. Een draagbare cd-speler en een knapzak, het wordt geheel een spannende tocht! Te verkrijgen via www.toon.nl

Sprekende beelden **Getuigenverhalen bij oorlogsmonumenten** Samengesteld door Casper Verbrugge

Achter alle gedenktekens gaan verhalen schuil. Op deze dvd vindt u negen unieke verhalen van ooggetuigen die de afschuwelijkste dingen in de Tweede Oorlog hebben meegemaakt.

Eén van deze verhalen wordt verteld door Job van der Linden, een Hardinxvelder die op 16 mei 1944 als één van de 900 Merwedegijzelaars werd opgepakt. Zijn leven veranderde drastisch toen hij 13 zware maanden in Duitse kampen door moest brengen. Hij vertelt het met een bewogen stem, thuis en bij het monumentje, een plaquette op de muur van de oude School met de Bijbel uit 1909 onderaan de Rivierdijk in (Beneden) Hardinxveld.

De andere verhalen die zich elders in ons land hebben afgespeeld, zijn ook van een bijzondere betekenis voor al diegenen die de oorlog nog bewust hebben meegemaakt. De dvd is gratis aan te vragen bij: Nationaal Comité 4 en 5 mei, www.4en5mei.nl

Op weg naar volwassenheid Bert Holster

In 2007 schreef Bert Holster (66) het eerste deel 'Mijn jeugdtijd in Giessendam', van zijn wederwaardigheden vanaf zijn jeugd tot aan zijn trouwdag. In maart 2009 is deel 2 verschenen, met als titel 'Op weg naar volwassenheid'. Dit boek, met 353 pagina's, is een vervolg van zijn belevenissen in het dorp waarin hij is opgegroeid.

Toen ik dit boek in handen kreeg heb ik het in een adem uitgelezen. Hoewel er niet echt iets schokkends gebeurde, beschrijft Bert zijn leven als vader van een jong gezin op boeiende wijze. Vooral zijn leeftijdgenoten uit het Giessendam van toen, herkennen veel in wat hij schrijft. Zo verging het ook mij.

Ik kijk al uit naar deel 3!

Te bestellen via tel. 0184-616519 of per e-mail: bertholster@het-net.nl Prijs € 15,-

KOEIONEREN, DAAR IS (G)EEN WOORD FRANS BIJ

Overgenomen uit "De Mini-Mauwerd", een uitgave van de "Vrienden van de Streektaal Alblasserwaard en Vijfheerenlanden"

Onlangs heb ik weerom de roman 'Sterk water' van Koos van Zomeren van de plank gepakt en werd in andere zin al drek gepakt door de openingszin: 'Zo zou ik graag eens wat vertellen over Bruno, mijn broer die mij mijn hele leven heeft gekoeioneerd'. Beste streektaalvrinden, nu wil ik niet enkel u dit boeiende boek over die botsende broeders aanbevelen, maar dit stukje beginnen met uw aandacht te vragen voor het dialectisch getinte werkwoord 'koeioneren'.

Hoewel het in Van Dale staat - zonder de aanduiding gew = gewestelijk - klinkt het best streektaalachtig vertrouwd in je oren. En wat nou zo aardig is: in onze streek springen nog een heleboel van die rare sinjeurwoorden naar hartelust rond. Rijst daarbij niet de vraag: hoe komen we nu in vredesnaam in onze contreie aan die vreemde doch broederlijke fratsen? Goedsmoeds begonnen aan een stukje over Franse invloed op o.m. ons A-V bedacht ik dat

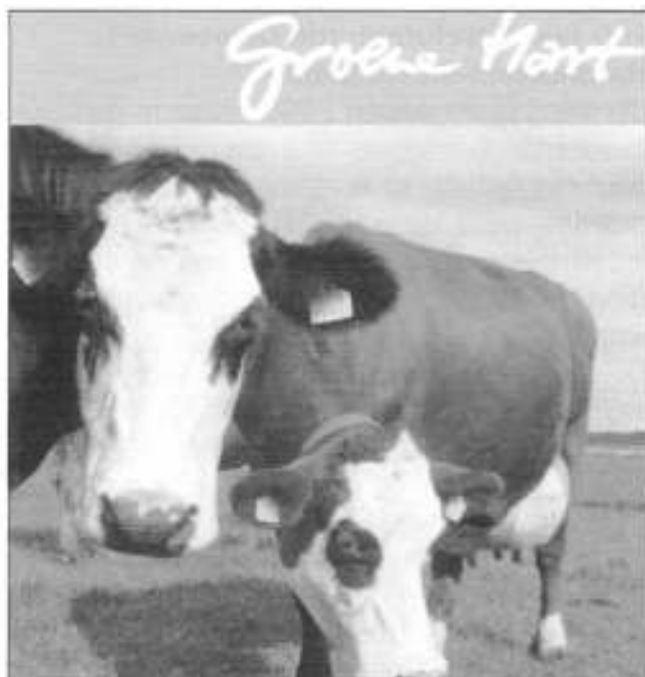
ik al eerder hierover wat gemauwd had. En jawel hoor, struinend in ouwe Mauwerd-jaargangen struikelde ik over het brokstuk 'Naor venant', wat ging over het naoverante onderwerp. Och, herhalen kan nōōit gien kwaad' en zeker niet als 't gebeurt op een ietewat andere wijs? Niet voor niks hebben we toch van de Fransen onvervalst leren waarden het 'frap-pez toujours'?

U weet vast wel dat oudtijds de betere kringen hier te lande hun conversatie graag doorspekten met een aardig mondje Frans. Dit vond je bijv. ook terug in de zgn. stadhuis-taal, waar van alles geordonneert en gereglementeert werd. Een voorbeeld ervan inzake de brandpreventie in oud-Termei? Er komt een extra-ordinaire visitatie (= buitengewone schouw), zo de meesteren iets 'ten ondege' hebben bevonden'. Het slot van dit plakkaat luidt: 'Áldus gedaen ende gearresteert bij degenen die in het hooft dezer order gementioneert zijn en opdat niemant ignorant soude zijn, soo sal die tweemaal agtereen volgende Sondag voor den Stadthuijse worden gepubliceert'. De balans opmakende concluderen we dat een enkele vreemde term asiel heeft gekregen, maar dat o.a. ignorant, visiteren of mentioneren op sterk water zijn gezet?

Nu terug naar die bedoelde verhaspelingen. Zouden die voor een deel gekomen zijn via de meisjes die een dienstje hadden gezocht in de grote stad? Daar namen zij somwijlen deftige woorden over van hun mesjeu of mevrouw. Als de 'bōdien' nu af en toe met kort verlof huiswaarts keerden, wilden sommigen wel 's indruk maken op het thuisfront en gebruikten dikke woorden, die 'onderweeg of achteraf deur de familie 'n tikkie' geradbraakt binne'. Dit is niet beperkt tot ons land, de Duitsers bijv. hebben voor dit verschijnsel een woord tjokvol binnenrijm: 'Gesunkenes Kulturgut'!

Om niet van 'm'n apperdepo' (< à propos) af te raken gaan we schielijk terug naar het eigen heim, waar die verformfaaide woorden nog welig tieren.

Intussen hebben we er reeds een paar genoemd zoals 'koejenere' (< colonner), wat niks met koeien van doen heeft, die bij Koos vZ. juist lievelingsbeesten zijn. Nu wat andere:

op de bonne/bolle fooi (< en bonne foie); boezeroen (< bourgizon), 'n etter (< être); pront (< promptu); permitaasie (< parentage); ponteneur (> point d'honneur). Of opkallefater (< opknappen + calfater = naden dichten); pesant (< en passant); verrinnewere (< vernielen + ruïner); één-toet-mem (> tout le même); sikkeneurig..

Nog meer vogels van diverse pluimage die onderweg heel wat veren hebben moeten laten: astrant, drek en krek (< correct); akkede-re; akkefietjie; avvesere + die schoenen; sebiet; secuur; spendere/spandere; prakkizere en de complemente...

Eindigen we met een hele mooie: perikel of prijkkel. In de oudste drukken van de Statenvertaling staat nog in '1 Corinthe 15 vers 30: 'Waarom zijn ook wij alle ure in perykel?' Dit gold zeker bij de watersnoodramp van 1953, toen een Papendrechtse ooggetuige verzuchtte dat d'n dijk op prijkkel sting. Zo ken 'n koppie prijkkel op 't schutteltje of d' errepels prijkkel op d'n akker staon. (= resp. gevaar lopen, wankel of onvast staan).

Veel vreemde smetten gesignaleerd. Wa doene-me d'rmeë? Opboesjandere zeggen zuiveraars soms. Belnêent, ze geven kleur en fleur aan het totaal: vive la France!

Paul Will

WETENSWAARDIGHEDEN

J.F. Teeuw-van der Plas

100 jaar Gereformeerde Gemeente te Hardinxveld-Giessendam

Op dinsdag 20 januari 2009 herdacht de Gereformeerde Gemeente te Hardinxveld-Giessendam het feit dat deze gemeente honderd jaar geleden werd gesticht. Een van de bestuursleden heeft gehoor gegeven aan de uitnodiging om deze speciale herdenkingsdienst bij te wonen.

De druk bezette dienst, die om 19.30 begon, werd geleid door de eigen predikant Ds. W. J. Karels. De tekst voor de preek was uit Micha 6 vers 5.

Ouderling Van der Hoek opende het tweede gedeelte met een toespraak en bedankte de geschiedschrijver Henk Koesveld, die een boek heeft geschreven over een eeuw Gereformeerde Gemeente Hardinxveld-Giessendam: "Eben -Haëzer, 1909-2009" (zie recensie elders in dit blad).

K. Leenman

BUITENDAMS HUIS-TER-OM-OP

Een vertelling van een Giessendammer

Historische
Vereniging
Hardinxveld-Giessendam

Koesveld overhandigde het eerste exemplaar aan ds. W.J. Karels die het in dank aannam en zijn bewondering uitsprak voor het schrijven van dit gedegen werk.

Koesveld benadrukte dat hij veel hulp had gekregen van oud- en nog zittende kerkeraadsleden. Hij had vrije toegang tot het archief en de notulen, maar ook de vele gegevens en foto's uit het archief van de Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam waren voor hem belangrijke bronnen geweest. Zelfs uit de publicatie 'Buitendams huis -ter- om - op', een vertelling van de (overleden) Giessendammer Klaas Leenman, werd veel informatie gehaald. Aan alle medewerkers werd het mooie boek overhandigd.

Calvijn & Wij

Nu we het toch over kerken hebben: Dit jaar vindt van 8 mei tot en met 31 oktober 2009 in de Grote Kerk van Dordrecht een verrassende tentoonstelling over de befaamde zestiende-eeuwse denker en reformator Jean Calvin plaats, in het Nederlands Johannes Calvijn. Het is dit jaar zijn 500ste geboortjaar. Hij werd op 10 juli 1509 in Noyon geboren. Zijn vader, Gerard Calvijn, kwam uit een schippersgeslacht en was een man van aanzien. Zijn moeder, Jeanne Franc, was een gelovige vrouw en heeft veel invloed uitgeoefend op haar kinderen. Calvijn mocht deelnemen aan het huisonderwijs dat aan kinderen van een edelman gegeven werd. Al op twaalfjarige leeftijd werd hij tot kapelaan benoemd, een goed betaalde kerkelijke betrekking. Calvijn werd later de leider van de Reformatie in Genève. Calvijn is van grote betekenis geweest voor de protestantse kerk. Hij preekte dagelijks, gaf les in de theologie en hij bezocht de zieken in zijn gemeente. Het is de eerste keer dat er in ons land een tentoonstelling wordt gewijd aan Calvijn en aan het calvinisme. De kerk is een historisch passende locatie; Willem van Oranje nam hier in 1573 deel aan de viering van het Heilig Avondmaal en koos zo de zijde van de Calvinisten. Ook in Het Hof is de fototentoonstelling 'Calvijn & Ik' gepland. In de musea zijn kunstwerken rondom dit thema te zien en er is film, theater, muziek en debat. Kortom, gedurende een half jaar zal Dordrecht in het teken staan van dit

grote evenement met internationale allure. Het belooft een multimediale expo te worden; een audiovisuele belevenis die heel dicht bij een persoonlijke ontmoeting met Calvijn komt. De bezoeker volgt de reformator als het ware een dag in zijn leven en leert hem kennen. Ook het spreekwoordelijke calvinisme komt aan bod, Is dit typisch iets van Nederland? Staat het voor ene koekje uit de volle trommel, het serieuze, soms benepene handelen, het plichtsgevoel of ongevoeligheid?

Het zijn typische Nederlandse karaktertrekjes die als calvinistisch te boek staan, maar is dit ook zo? Veel Christelijke scholen dragen de naam van Calvijn. Hij is van grote betekenis geweest voor het protestantisme in Nederland. Ook in ons dorp heet de scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs de Johannes Calvijn-school.

Op 31 mei zal de Nationale Calvijnherdenking in Dordrecht plaatsvinden met premier Balkenende en James Kennedy, hoogleraar Nederlandse geschiedenis.

Calvijn & Wij wordt georganiseerd door Erfgoedcentrum DiEP in Dordrecht, het instituut voor Reformatieonderzoek van de TU Apeldoorn en Musée International de la Réforme uit Genève.

100 jaar Koningin Wilhelminaschool

Dit jaar 2009 is een gedenkwaardig jaar.

Het is 100 jaar geleden dat de Koningin Wilhelminaschool werd opgericht. Met dit jubileum hebben het bestuur, het personeel en de leerlingen van deze school flink uitgepakt. Het programma start 1 april met het thema: "100 jaar KWS, daar zit MUZIEK in!" Alle groepen gaan werken aan een muziekverhaal, een soort musical waarin de geschiedenis en de toekomst van de school centraal zal staan.

Op 18 april is er een herdenkingsdienst en reünie en op maandag 20 april wordt om 8.30 uur de KWS-vlag gehesen in aanwezigheid van leerlingen en omwonenden, waarna een feestelijke ochtend volgt. Op dinsdagavond 19.00 uur zal het muziekverhaal gepresenteerd worden.

Verder volgen er nog uitjes van personeel en leerlingen. De afsluiting van al deze feestelijkheden zal plaatsvinden op 25 april met een activiteitenmarkt waarna de meivakantie begint.

Al met al een pracht programma!

100 jaar Juliana

Dit jaar is het ook 100 jaar geleden dat prinses Juliana werd geboren. Zij is van 1948 tot 1980 koningin geweest en overleden in 2004. Veel Nederlanders hebben warme herinneringen aan deze koningin. Zij droeg een sociaal bewogen hart en was echt, zoals men wel zegt: 'Een moeder des Vaderlands'.

● Koningin Wilhelmina met haar dochter Juliana, zes maanden oud, in oktober 1909.

Nog meer honderdjarigen

In 2009 bestaat de Historische Vereniging Oud Gorkum 100 jaar. Dit jubileum wordt in het gehele jaar gevierd. Het thema "Feesten...Uitgaan en Vertier" zal dan centraal staan, vanaf 1 januari tot 31 december. Welke feesten vieren Gorkumers, waar gaan zij uit en waar beleven zij plezier en vertier? Dit alles zal uitgangspunt zijn voor een aantal activiteiten en projecten. Er zijn tentoonstellingen over de collectie 100

jaar Oud Gorkum, lezingen, waarvan die over Gorinchem en zijn rivieren rond 1700 ook voor Hardinxvelders interessant is op 20 april in de Heul, Nieuwe Hoven 141. Natuurlijk een feestavond in de Doelen (26 juni) en een expo Gorkumse theaters en bioscopen van 12 september tot 30 november.

Van onze collega's uit Gorkum: Van harte uitgenodigd.

Geschiedenisproject met alle basisscholen van de Alblasserwaard

Namens BibliotheekNetwerk ZHZO wordt er een project opgezet voor de basisscholen in de Alblasserwaard in het schooljaar 2008-2009.

- A. Er zijn lesbrieven gemaakt door een deskundig bureau over onderwerpen zoals: communicatie, mode, wonen, gezondheid, omgeving en cultuur. De HV heeft ook hierbij haar medewerking verleend.
- B. Een project voor oudere mensen/senioren, die kunnen en willen vertellen over hun werkzaam leven in de Alblasserwaard tussen 1945-1960.

De Historische Vereniging heeft verschillende mensen benaderd die in aanmerking zouden kunnen komen om een interview te geven. Gelukkig hebben we goedwillende medeburgers gevonden, zoals een beurtschipper, een parlevinker en scheepswerfarbeider, een huisnaaister, een kolenboer, een koperslager en een scharensliiep. Zij komen niet allemaal uit ons dorp, want het project beslaat de hele Alblasserwaard. De makers hopen op 15 korte

portretten te komen.

De verhalen worden tot een gedrukte uitgave verwerkt en met behulp van filmers worden deze verhalen ook verfilmd en op dvd gezet. Te zijner tijd zijn deze ook te koop. Wij houden u op de hoogte.

100 tradities

Van zaterdag 1 november 2008 tot 1 november 2009 is het jaar van de tradities. Tradities zitten in de kleine dingen van het menselijk samenleven.

Na de oproep van het Nederlands Centrum voor Volkcultuur aan het Nederlandse publiek om tradities en rituelen die men waardevol vindt, op te sturen, kwamen duizenden reacties. Daaruit zijn de meest voorkomende tradities verzameld en op een rijtje gezet, honderd in totaal. Omdat 'de was ophangen' in de frisse

wind een echte Hollandse traditie betreft, heeft Koningin Beatrix op 1 november dit bijzondere jaar op ludieke wijze geopend door een theedoek aan een waslijn te hangen met daarop het logo.

Alle honderd 'tradities' zijn op een blauwge-ruite theedoek geprint en zijn te bezichtigen op www.jaarvandetradities.nl. Ook zijn er musea en culturele instellingen die er een tentoonstelling aan wijden.

Ontwerpateliers in de Merwedezone van start

De Stichting Groene Hart heeft samen met ingenieursbureau Oranjewoud het voortouw genomen om het industrieel erfgoed langs Noord en Merwede op de kaart te zetten. In dit gebied liggen de dijkdorpen Kinderdijk, Alblasserdam, Papendrecht, Sliedrecht en Hardinxveld-Giessendam.

In het najaarsnummer 2008 is daar al over geschreven.

Op 26 maart kwam het pilot van het bedrijfsterreintje aan de Rivierdijk rond nummer 827 te Hardinxveld, waar een van de oudste ijzergieterijen ooit gevestigd was, aan de orde.

Natuurlijk zijn het nog maar ontwerpen; of er ooit echt iets van de grond komt, valt nog te bezien.

Ijzergieterij Hardinxveld (achterzijde)

20 jaar Museum De Koperen Knop

Dick de Jong

Dit jaar heeft De Koperen Knop iets te vieren: het feit dat op 20 september 1989 de Minister van WVC, de heer mr. drs. Elco Brinkman (lid van de Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam) de officiële opening van het museum verrichtte. Daaraan gingen twee jaar voorbereiding vooraf, waarbij de Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam een belangrijke, zo niet cruciale rol heeft gespeeld. 'We schrijven 1987', zouden we kunnen zeggen. En er is al veel over een oudheidkamer of een museum gefilosofeerd binnen het bestuur van de Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam. Maar ook in ander verband. Iemand die dan al heel lang met zoiets rond loopt is Huib de Kok. In allerlei verbanden is

hij nauw betrokken bij de streek. Een streek die het verdient een eigen museum te krijgen.

Uiteindelijk komt het er een keer van. Het begin van de uiteindelijke realisatie is in augustus 1987. Ik ben dan vice-voorzitter van de vereniging. Op een zaterdagmorgen heb ik 'dienst' in het Historisch Informatie Centrum, Buitendams 4. Halverwege de zonnige ochtend stapt Marcus Vogel binnen. We kennen elkaar van het boek 'Hardinxveld en de riviervisserij'. Marcus heeft zijn garage opgeruimd en is wat materiaal tegengekomen dat eigenlijk thuis hoort in een museum. Hij komt het brengen bij de vereniging, voor de collectie depotgoederen. Daarbij stelt hij de onvermijdelijke vraag, die in dergelijke gevallen zo vaak aan bod komt: 'Wat gebeurt er nu met al dat materiaal?'. Ik vertel van opslag op zolders en al pratend komt een betere bestemming ter sprake: een oudheidkamer in Hardinxveld-Giessendam. Een museum zou nog mooier zijn. Na wat verdere gedachtewisselingen zegt Marcus toe hierover te willen meedenken en ik beloof binnenkort een bespreking in wat groter verband te zullen beleggen.

Een paar weken later volgt die bespreking, op 31 augustus 1987. Aanwezig zijn Jan Borsje (Stichting Dorpsbehoud Hardinxveld-Giessendam), Arnold de Haan, Arie van der Meijden en ondergetekende namens de Historische Ver-

achteraf een heel goede greep!

Als de zaak organisatorisch rond is, komt de uitvoering aan bod. Enkele leden van de Historische Vereniging hebben hierbij veel werk verzet. Elke woensdagavond is een groep vrijwilligers in De Koperen Knop te vinden. Zij houden zich bezig met het opknappen en conserveren van het geen er bij het betreden van de voormalige woning annex antiekzaak wordt aangetroffen. Daaronder bevindt zich veel materiaal dat in het toekomstige museum bruikbaar zal zijn. En ook op zaterdag zijn er nogal eens wat leden van de Historische Vereniging actief. Om te knotten of te stikken. Maar ook voor andere werkzaamheden. Het is een gezellige tijd, waarin veel saamhorigheid aanwezig is.

Als het museum eenmaal draait, blijkt dat het haast onmogelijk is om naar buiten toe duidelijk te krijgen dat er sprake is van een zelfstandige Historische Vereniging en los daarvan een zelfstandig museum. Er is zelfs vaak onduidelijkheid over ieders verantwoordelijkheid. Een Historische Vereniging en twee museumstichtingen. Zelfs de op zich duidelijke organisatiestructuur van het museum wordt niet begrepen. En nog steeds komt het voor dat

men denkt dat De Koperen Knop en de Historische Vereniging één is. Nu nog, na 20 jaar. Akkoord, er zijn vergelijkbare doelstellingen. Maar beide organisaties hebben een eigen doelstelling. En de handen vol om die te verwezenlijken. Natuurlijk is er samenwerking. Op tal van terreinen. Zo wordt momenteel gewerkt aan het samenvoegen van de beide nu nog gescheiden depots.

De Koperen Knop gaat op gepaste wijze aandacht schenken aan het vierde lustrum ofwel het 20-jarige bestaan. In januari zijn de donateurs van het museum al uitgenodigd voor een nieuwjaarsborrel.

Momenteel wordt er gewerkt aan een jubileumboek, waarin het vooral zal gaan over bijzondere voorwerpen uit de museumcollectie. Maar ook alle gehouden exposities komen daarin aan bod. In februari j.l. is de 130e geopend!

Begin september is er een grootse bijeenkomst van alle sponsors en alle medewerkers van het museum. En dan start er ook een speciale jubileumexpositie.

SCHENKINGEN

Keukengerei

E. den Breejen, Wieling 103, bracht twee kannen en een melkpannetje en diverse spullen van J.W. den Breejen.

Foto's

Bas Huismans had foto's van zijn oud-tante. Er waren mooie bij van Buitendams.

Wij mochten ze kopiëren.

Gelukkig zijn er meer mensen die foto's laten zien, die wij nog niet in ons archief hebben. Fijn dat er kopietjes kunnen worden gemaakt. Ook bracht mevrouw Vlot, Buitendams 21, oude foto's om af te drukken.

Dia's

De heer Bakker uit Binnendams bracht een partij oude dia's van het dorp.

Ingelijste foto's

Van mevrouw Verspui uit Gorkum kregen wij twee ingelijste foto's die in Hardinxveld genomen zouden zijn.

Boeken

Mevrouw Van Wijngaarden bracht twee exemplaren van het herdenkingsboek "75 jaar Koningin Wilhelminaschool Herdenk de Trouw" en het boekje 'Heggen en Steggen'.

Schaatsen

Toen de schaatskoorts van begin januari 2009 ietwat geluwd was, bracht mevrouw De Ruijter een stel houten schaatsjes.

Verder had zij nog een oude camera en een scheerapparaat.

Kringloopwinkel

Thea van de Minkelis vindt nog wel eens iets van waarde voor de Historische Vereniging. Nu ook een foto van Lodewijk Cornelis Blokland, schipper, 5 juni 1898 - 15 april 1971.

Oorlog

De heer Jan van Leeuwen bracht een in 2007 uitgegeven boek "Oorlog" geschreven door Kees Rietveld, Giessendammer en zoon van de kaasboer Rietveld.

Een spannend boek dat uit twee delen bestaat: deel 1 Herinneringen en deel 2 Gerechtigheid.

Baakster

De heer Westerhout bracht spullen van baakster Wil Blokland: een navelstrengschaar, een verbandschaar plus pincet, een glycerinespuit, borstkolf, zak geboortekaartjes en een schrift met aantekeningen.

CD

De heer Van Beuzekom bracht een cd "Afscheidsavond voorzitter Middenstand, 23-10-1974".

Schotel

Mevrouw Hanninga-Kok bracht een antieke grote schotel van geel aardewerk. Zij vertelde dat de schotel in het bezit was geweest van Arie Baardman en werd gebruikt als aardappelschaal. Er zitten hangijzertjes aan, dus aan de muur misstaat de schotel ook niet.

Kerken op paneel

De heer Sluimer bracht twee schilderijen op paneel van de kapel op de Dam en de kerk van Boven-Hardinxveld. Ook een ijzeren reclameplaat van, hoe kan het ook anders, de oudste IJzergieterij in Hardinxveld.

WIE, WAT, WAAR?

Deze foto kregen wij van Teun Bongen en wij willen weten bij welke gelegenheid deze foto is genomen. Was het op Koninginnedag? Of

Bevrijdingsdag? Welk jaar? Herkent u nog personen?

Reacties graag naar de redactie (zie colofon).

UITGAVEN VAN DE HISTORISCHE VERENIGING:

1. Buitendams 4 (1778-1978).....	€ 2,25
2. Molens van Hardinxveld-Giessendam.....	€ 3,85
3. Den Eendenbout (opgraving in een woonheuvel).....	€ 3,85
4. Het stoomgemaal.....	uitverkocht
5. Makelaars van Hardinxveld-Giessendam.....	€ 3,85
6. Buitendams 118 (Giessendamse boerderij).....	uitverkocht
7. 700 jaar Dam.....	€ 3,20
8. Parlevinkers.....	uitverkocht
9. Rondom de Giessen.....	uitverkocht
10. Swets tabak en daar blijf ik bij.....	€ 6,60
11. Hardinxveld en Giessendam in de Franse Tijd.....	€ 5,65
12. Café Schalk.....	€ 5,65
13. 100 jaar boemelen.....	uitverkocht
14. De Hongerwinter.....	€ 6,60
15. De Hennepteelt.....	€ 4,40
16. Het kleine monument in Hardinxveld-Giessendam.....	€ 5,45
17. Dijken en doorbraken.....	uitverkocht
18. Aan d'n dijk.....	uitverkocht
19. Gemeentehuizen van Hardinxveld-Giessendam.....	€ 2,25
20. Ievers tussen Kaai en Klove, deel I.....	uitverkocht
21. Aart van Bennekum, kunstenaar.....	€ 6,80
22. Herinneringen aan oorlogstijd.....	uitverkocht
23. 100 jaar Nederlandse Protestantenbond.....	uitverkocht
24. Ievers tussen Kaai en Klove, deel II.....	€ 6,80
25. Uit de pen van tante.....	€ 6,80
26. De watersnood van 1953.....	uitverkocht
27. Schuttevaer en Binnenvaart.....	uitverkocht
28. De Crisisjaren in Hardinxveld en Giessendam.....	uitverkocht
29. Vrouwenrecht en liberalisme aan de Merwedijk.....	€ 6,60
30. De 50ste mei.....	uitverkocht
31. De samenvoeging van Giessendam en Hardinxveld.....	€ 8,85
32. C. Baardman, de schrijver en zijn werk.....	€ 7,95
33. Het Langeveer.....	€ 6,60
34. De Indiëgangers.....	€ 12,50
35. 1899-1999 Nieuws van honderd jaar geleden.....	€ 6,80
36. De Peulenstraat in 1950.....	uitverkocht
37. Groeten uit Giessendam.....	€ 8,25
38. De historie van het pand Buitendams 4.....	€ 6,50
39. Nievers was den dijk echt recht.....	€ 9,20
40. Groeten uit Boven-Hardinxveld.....	€ 8,90
41. Kleine zaken van een kleine kerk, Gereformeerden in Hardinxveld.....	€ 9,80
42. Groeten uit Beneden-Hardinxveld.....	€ 8,90
Het Verleden Nu (fotoboek).....	€ 11,35
Buitendams huis-ter-om-op.....	uitverkocht
Een wandeling door Binnendams.....	€ 6,80
Van Geslachte tot Geslacht (uitg. van de Herv. Kerk Giessendam en Neder-Hardinxveld).....	€ 15,90
Hardinxveld en Giessendam, van vissers- en hoepmakersdorpen naar industriegemeente.....	uitverkocht
Hardinxveld en de riviervisserij.....	€ 20,40
Reobothschool 1860-1985.....	uitverkocht
Van hondekarran en hobbelbussen.....	uitverkocht
Anders nog iets (neringdoenden en bedrijven).....	€ 2,25
Dr. Aris Grafdijk, Photographie.....	€ 11,35
Herberg De Zwaan.....	€ 15,90
Onder ons gezeed.....	uitverkocht
Het verhaal van de dijk.....	€ 7,95
Hoëke Doeme?.....	€ 7,95
DVD dorpsfilm 1953.....	€ 7,50
Hardinxveld-Giessendam in de jaren 50 (nog te koop in Museum De Koperen Knop).....	€ 15,00
Gekleed in de Waard.....	€ 17,50

UITGAVEN VAN DE STICHTING DORPSBEHOUD

Van boodschappen doen naar winkelen.....	€ 2,25
Heggen en Steggen (tweede druk).....	€ 7,95

ALLE UITGAVEN ZIJN, TENZIJ UITVERKOCHT, VERKRIJGBAAR OP DE VOLGENDE ADRESSEN:

Historisch Informatie Centrum, Peulenstraat 243, elke zaterdagmorgen van 10.00-12.00 uur.
 IJzerwinkel van de heer Coenraads, Buurt 6, Boven-Hardinxveld, tijdens openingstijden winkel.
 Secretariaat Historische Vereniging, Buitendams 77, maandag t/m vrijdag
 Museum De Koperen Knop, dinsdag- t/m vrijdagmiddag 13.00-17.00 uur, zaterdag van 11.00- 17.00 uur.

HISTORISCHE VERENIGING
HARDINXVELD GIESSENDAM

JAARGANG 31 NUMMER 1